

خيالي دنيا

((منثور اشعار))

د

Ketabton.com

قيام الدين خادم

د کمپوزر خبري

ستاينې د لوی څښتن لره، چې د ټولو عالميانو پالونکی دی. د ارواښاد قيام الدين خادم دا شهکار اثر (خيالي دنيا) چې ستاسو په لاسونو کې ده يو له هغو اثارو څخه ده، چې د پښتو ادب پرې وياړ کوي. دا کتاب په ۱۳۳۹ کال کې د پښتو ټولني لخوا چاپ شوی، چې يوه قلمي نسخه وه.

په لېکنو کې کومې وړانې چې وي، هغه د پښتو ټولني لخوا تر ډېره بريده پوري سمې شوي، او د کتاب په پنځم مخ په جدول کې يې د پاڼې او کرښې له گڼې سره سم لېکلي وي. خو لدې سره هم دا چې کتاب په قلم لېکل شوی وو نو زياتره ځايونو کې متن پاک شوی، او لوستل يې ستونزمن وو.

بله نېمگړتيا يې دا وه چې د الفاظو او کلماتو تر منځ د مناسب واټن نه وو مراعات شوی لکه د کتاب په سريزه کې راغلي: (داد منشور و اشعارو)؛ چې د کلماتو تر منځ هېڅ واټن نه ترسترگو کېږي، او لوستل يې گران کړي وو. د دې لپاره اړتيا وه چې د اوسنۍ ټکنالوژي نه په گټې اخېستو سره سم ټايپ شي ترڅو د ادب د گلبن گلان يې په خورا آسانۍ سره لوستی وشي.

په دې مسوده کې نه يوازې کتاب کټه مټ را کاپي شوی بلکې ځېنې متني (املايي) ستونزي يې هم تر ممکنه کچه له منځه وړل شوي دي. زيار اېستل شوی ترڅو د پښتو پنځوگونې يا گانې په سمه توگه و کارول شي چې په اصلي چاپ کې يې کارونه د پښتو له قواعدو سره سمون نه خوړ، همدارنگه د (زاوځ) نا سمه کارونه په کتاب کې ځای ځای لېدل کېده چې پدې چاپ کې ورته څېر کتنه شوي. د (دپاره، نمر او نمونځ) پر ځای له اوسنۍ معياري پښتو سره سم (لپاره، لمر او لمونځ) راوړل شوی.

هېله مې ده چې گران لوستونکې ترې پوره گټه واخلي، نور نو خبرې نه اوږدوم د کتاب لوستلو ته مو رابولم.

درناوی

کمپوزر: رحمت شاه فراز

لړلېک

- 7 زما سوال دادی
- 11 په محشر کې
- 13 طلايي زنځير
- 16 طلسمي بناړ
- 18 ای د خيبر غرونو!
- 20 اي خدايه زه يوازې يم
- 23 د خپل هر فصل اجر
- 25 اي د قلم خاوندانو
- 28 نوي لياره
- 29 د آسمانونو پورته خواته
- 30 بناپېری او شاعر
- 32 اشرف المخلوقات
- 34 الهامات (استقلال او لجاجت)
- 35 گودر پېژندل
- 37 نوی اکتشاف
- 38 د ژوندانه درې خوا
- 39 گلان ټولول
- 40 قافله
- 43 يو هوښيار ماشوم
- 45 دا مې ارمان شو
- 46 اورکی
- 47 د غوتې زندگي

خيالي دنيا

- 49 نور هم صبر و کرم؟
- 50 د اوبنکو ارزاني
- 52 ناکامي
- 53 پتې اوبنکې
- 56 سپلاني مرغی
- 58 بندي توتی
- 59 د ستورو دنيا
- 62 سپلاب
- 64 د ژوندانه طلسم
- 67 خوندور خوب
- 69 په خلکو مين
- 72 د کوترې صوفیانه ژوند
- 74 د گلاب گل
- 78 ای باغوانه
- 81 د دنيا وېش
- 83 مېنه نه کوم
- 84 د ماتما گاندي افکار
- 86 زما نغمې
- 87 د سفر تياری
- 88 بيوه پوښتنه
- 89 وروستی ورځي
- 90 د ژوندون مبارزه
- 91 زما دعا

خيالي دنيا

- 92 زه شرمېږم
- 93 يوه آرزو
- 94 بد بخت خوب
- 95 د ودې چم
- 96 خوشحالي
- 98 د مرگ سره محبت
- 99 د خپل لاس ځولانه
- 100 د آزادۍ جنت
- 101 عبادت

بسم الله الرحمن الرحيم

دا مجموعه چې ستاسو په لاس کې ده، خيالي دنيا نومېږي. دا موځکه خيالي دنيا
وبلله چې د شاعرانه تفکر دنيا يقيناً خيالي دنيا ده له همدې کبله خلک د شاعر افکارو
ته په يو بل شان نظر گوري.

په دې مجموعه کې چې زيات يې منشور اشعار دي، زما د خيال د عالم واردات راغونډ
شوي دي، او څه پکې داسې اثار هم شته چې د نورو د افکارو ترجمه ده.

دا د منشور اشعارو او آثارو ټوټې چې څنگه مالیکلې وې، هغه شان مې ترتيب کړې،
يعني کوم وخت مې چې وغوښتل په کنایي صورت يې ټولې کړم، نو په هماغه اصلي
صورت مې پرېښودې، لاس وهل مې پکې لازم ونه گڼل. مگر کومې پارچې چې
اخيستل شوي او ترجمه شوې دي هغو ته مې اشاره کړې ده.

که خيالي دنيا د ذوقمدانو دروند نظر ځانته جلب کړي نو دا به زموږ کاميابي وي او د
پښتو لپاره به زموږ زيار او زحمت ځای نېولی وي.

کابل - خادم مېنه ، ۳۳۰ د ثور ۱۳۳۸ قیام الدين خادم

زما سوال دا دی

هلته د هوغه لوړ غره په لمن کې چې سپین سربې د اسمان نیلي سقف ته ورته کړی، او د واورو کږې وږې ليارې يې د گڼو او لوړو ونو په منځ کې تر نیمايي رابنکته شوي، او سپین زنجيري لښتي يې تبشکيل کړي دي.

دغه اوبه چې د هغې پلنې او هواري تپې په سر راتپري شوي دي چې دوه شرقي او غربي غرونو تر منځه تر ډېره امتداده احاطه شويده، او د هغې په هره خوا يې نرمي نرمي شرشري جوړي کړي دي.

دلته د دې شرشرو په هره ډډه چې د زرگونو قسمو مېوه دارې ونې ولاړي دي او د دغو جنگيو په منځ منځ کې ځای پر ځای داسې سپیني او سپیني مانې بنکاري، چې خلک يې د صبا د مرغانو په نغمو له خوبه پاڅېږي، او د ماښام د هوا په سپو او سپلو کې په آرام وېده کېږي.

دلته چې د ژمي ساړه او د اوړي گرمي خپل شدت نښي بنکاره کولې تېرېږي. د امراضو جراثيم د دې ځای د لمر د وړانگو او د هوا د صفایي تاب نه راوړي او هلاکېږي، دلته د زور لښته د چا د ازادۍ جگ اور مېر په تذلل نشي راتپتولی. دلته چې نه سرمایه شته او نه مزدور، او نه مفت خواره خلک په خود ساخته رسوخ د چاله جبهه وړيا پیسې په خپلو غوړو او گرمو خبرو اېستلی شي او د بالمثل احترام نه پرته نور هېڅ شی د انسان په آزادي کې دخل نه کوي، دلته یوازي فطرت دی او د هغه غېږ نه تصنع شته او نه تملق.

زه دغه ځای نه غواړم!

خيالي دنيا

هلته چې لوړې لوړې پخې ماڼۍ د سمندر په غاړه ولاړې دي، د سمندر لويې لويې چپې راځي او د هغو په پنبو سرېږدي او بېرته ځي، خلک د بې پایابه درياب په شاد کشتيو په ذريعه د دنيا هري خواته درومي!

هرمازيگر زلميان او پېغلي په مخصوص ډول او سينگار د عيش او نشاط په کيفونو مسرور د دغه بحر په غاړه د تبسمونو او خنداگانو په امواجو کې مستغرق کېږي، او د دنيا د قايق په ناز او کرشمو شوق او مينه پرې کوي.

د دغه ځای خلک چې د بد امنۍ، ظلم او حق تلفۍ، بېخايه تحقير او کش مکش څخه کاملاً مطمئن دي، او د گډ گذران په يو وسيع او دامنه داره سلسله کې ژوند کوي.

هلته چې انسان د انسان غوښي نه خوري او هر سړی د خپل لاس په گټلو فخر کوي، کوم ځای کې چې د خلکو قانون د خلکو د رفاه ذمه وار او د اشخاصو له صلاحيته ډېر پورته او محترم دی.

هلته چې افکار آزاد دي، او هر سړی د خپل لياقت او استعداد په مطابق ځان ته مشغله او کار پيدا کولی شي، هلته چې لياقت د اجتماعي خدمت په صلاحيت اړه لري، نه د چا او چا په خوښه او ذوق.

هلته چې ورځ په لمر، او شپه په برقونو پېژندل کېږي او انسان د انسان په مرسته او دوستۍ کې ژوند کوي، هلته چې اقتدار، د خلکو د آزادۍ او پېشرفت دپاره خدمت کوي او پخپلو قوي پنجو د علم، حق او حریت ستونۍ نه خفه کوي.

زه د غلته هم ځای نه غواړم!

خيالي دنيا

هلته چې انسان په ۱۲۰ پوره جگو اسمان خراشو عمارتونو کې او سپرې او د سپوږمۍ او ستورو سره خبرې کوي د برق په زینو خپږي او کوزېږي، په گلانو او باغونو کې اوسي، په ځمکه، هوا او بحر کې د بخار په شاگرزي او د برق په وزرونو الوزي.

هلته چې جنسیت (نښې توب او نرتوب) د انسان د استعداد د بروز او تکامل او د ارتقايي جدو جهد په مخکې حائل نشي کېدی، هلته چې سواد او جهل داسې عیب گڼل کېږي لکه کفر! هلته چې انسان خپل مقبولیت او رسوخ د ډېر زړونو په استرضاء او خوشالی حاصلوي، نه په مکر، دغا او خوشامندو.

هلته چې آزادي د علم، پوهې، انساني احترام او اخلاقو معنا پیدا کړېده. هلته چې مشران خپل کشران د وېرې، ډار او خوف په زور نه اداره کوي، بلکې په محبت او مېنه او خدمت سره یې قانع کوي.

هلته چې د قوت او شتو خاوندان په بې وزلو او محتاجانو رحم او مهرباني کوي هلته چې حسن او جمال، ظرافت او نفاست خپل آخرین مراحل طی کړي میدان ته راوتلی دی، هلته چې انسان د انسان د بهتری فکر کوي نه د ځان د برتری، هلته چې انسان په مرض، خوف، جهل او غلامۍ غلبه کړېده او انسان په خپل اجتماعي قوت او آزاد روح د فطرت خزانې لوټ کړي، او په خپله خوبه او رضا ډېر عالي ژوند کوي.

ماته دا ځای هم مه راکوه ای زما خاونده!

هغه چې د شاعر د خیال نه هم وسیعه ده او هلته چې عمارتونه د لعلونو، مرغلو، زمرودو او زبرجدو دي او د بې انتها لوړو ونو هره پاڼه هلته سوونه سازونه کوي او خوشرنګه او خوش الحان مرغان پکې الوزي، او پرې پیکره لاله رویان د دغه ځای د اوسېدونکو د خدمت لپاره حاضر ولاړوي او هلته چې څه نفس غواړي او په څه

خيالي دنيا

سترگي خوږيږي ټول موجود وي ، هلته چې وږي موږ ، سرمايه دار او مزدور ، حاکم او محکوم ، ملت او حکومت ، جنگ او صلح ، رقابت او حسد ، ډله او حزب ، هېڅ وجود نلري . هلته چې نه عمل شته او نه نتيجه . نه څوک لوييږي او نه څوک وږيږي . هلته چې نه دردمند شته او نه د سوز ناله ، هلته چې نه قوم شته او نه وطن ، هلته چې نه څوک احتياج لري او نه حاجت روا پکارېږي . هلته چې خدمت بې معنی لفظ دی . هلته چې زړه شته خو درد به نه کوي . هو داسې زړه دی چې آرزو نلري ، خوشالي شته خو بې غمه ، خدا شته خو بې ژړا ، دا دنيا خو ډېر رنگينه عجيبه او آرامه ده .

مگر زما سوال دا دی چې ماته د خپل مريض ، بربنده ، وږي او ناپوه قوم د مات زړه په کنډواله کې ځای راکړه ، چې دلته د خدمت او سوزو گداز په واسطه ستا د جمال د بېمثاله کرشمو ننداره وکړم .

زه دغه جنت غواړم اې زما باداره !!

کره ، خوگياني ۱۵ د جوزا ۱۳۲۸ خادام

په محشر کې

راحضر کړئ، دغه سړی چې په دنيا کې يې ډېر ژرلې او اوبنکي يې تويي کړي دي، ما ددغو اوبنکو له برکته دی وبانسه. څه، زما جنت، ابدي نعمتونه، حورو او قصوروته!

پښتو شاعر: اې زما خاونده! اې د کائناتو خالقه! ما په ډېر عجز او نياز ستا رحم، او مهربانۍ ستا داد او نعمتونه غوښتي دي، مگر نه يوازې د ځان لپاره. اې زما مهربانه باداره! زما ناپوه، خوار او مظلوم قام ستا د رحم وړ دی،

لوی څښتن: څه، قام دي هم درسره بوزه!

پښتون شاعر: اې زما ربه! زما قام يوازې همدا نه دی، زما قام د خيبر کښته پورته، د سليمان غره نه لرو بر پروت دی. ظالمانو دوه نيمه کړی دی. که اذن وي چې غونډ او متحد يې ووينم - دغه دی زما سوال اې آقا!

لوی څښتن (په مسپدو) څه، همدغسې زما خوښه ده. اې زما د غريب مخلوق محب او خدمتگاره!

پښتون شاعر: (د قام د وحدت ترانه وايي) روان شو!

د شاعر مېرمن: پاڅه، پاڅه اې سړيه په خوب کې هم ستا سندري دي، پاڅه صبا دی. لمونځ قضا کېږي، پاڅه.

د خيال په عالم کې

مايو عاليشان بڼکلی او باشکوه عمارت ولید چې دننه پکې سره او مزین مېزونه او چوکۍ بڼکاري، گورم چې په دغه چوکيو خو تنه ځوانان ناست دي، او زما خواته په داسې وضع گوري لکه چې غواړي چې هلته ورشم.

ما سره زما خو تنه ملگري همدي. دوی وويل: مونږ ته اشاره کوي. راځئ چې ورشو، ما وويل: څه يې کوو دا ځای زموږ دپاره نه دی.

ملگرو وويل: د جهل نه علم بڼه دی. مونږ وروگرځېدو چې ورنږدې شوو ومو لېدل چې د دوی په مخکې نفيس نفيس قابونه اېښي دي. دوی جېبونو ته لاسونه کړل، هر يوه له جېبه کاشوغه راوېسته او لگيا شول په خوراک بانډې

يو له دوی څخه چې ددغه نورو مخکې ناست و، مونږ ته په خدا شو، وويل يې: راځئ کنه.

مونږ هم ورنږدې شو، گورو چې دوی په خمخيو کې يو څه را اخلي او خوري يې په دې کې وران وېرم راغی. مونږ يو تر بله وکاته او په نېولي ساه راووتو. زما حيرت هغه وخت له انتها څخه تېر شو چې ومې لېدل په دغو کسانو کې زموږ ملگري هم شته.

جلال آباد ۵ حوت ۱۳۲۸

طلايي زنجير

په دې فولادي پنجره کې زه ولې اچول شوی يم، آخر زه خو هم انسان يم، او آزاد انسان!
بندي سوړ او سپلی واپست او دا پورته جمله يې وويله.

بنديوان: دانو ته، ولي پنجره گڼې، دا خو ستا کور دی.

بندي: نه، دا کور نه دی، دا گور دی.

بنديوان: ته بايد په خپل روزانه کار وبار بوخت او سپې، او نور چرتونه بايد ونه وهې.

بندي: دا نوزه څنگه کولی شم، چې په خوړ او درد اخته او سم او خوړ نشم.

بنديوان: خوړ او درد څه معنی؟ زه نشم پوهېدی چې ستا مراد څه دی؛ او آزادي ته څه

شي ته وايي؟

د خوب په وخت خوب، او د کار په وخت کار کولو کې آزاد يې نور نو څه غواړي؟

بندي: ته خو وينې چې په مورځه حال دی. وگوره کنه!

بنديوان: که ته وړی يې، برېښه يې، دا خو خدايي کارونه دي. توبه وباسه او خدای ته

راجع شه.

بندي: دلته يوازي د ډوډۍ سوال نه دی. ډوډۍ د اور بشو وي که د ږدنو، مگر خبره دا

ده چې زه خو هم انسان يم او آزاد پيدا شوی يم. نو دا چا پېر د فولادو سيخونه د څه پاره

دي؟

زه ولي په خپله خوبنه خپل خيرو شر نشم ټاکلی. آخز ما گناه څه ده، او قصور مې څه

دی؟

خيالي دنيا

بندیوان: ما خو تا ته ویلی وو چې خپل کار کوه، چتې خبرې څه فایده کوي؟ چې نه کار هلته څه کار!

بندی: زه اوس پوه شوی چې زه بندي یم. زما پومبی کار دادی چې خپل ځان او خپل وروڼه له بنده خلاص کړم او د آزادو مرغانو غوندې آزاد والوزم.
بندیوان: گوره ستا اخلاق خراب شوي دي. که وانه ووښتې، سخته سزا به درکړی شي!
بندی: د حیات خوند آزادي ده. زه له آزادی محروم یم. د دښه به لا سخته سزا بله څه وي؟

بندیوان: دې بندي ته سزا لازمه ده، نېسې یې.
بندی: بندیانو وروڼو. هلی، فولادي سیخان مات کړئ... ووځئ، تاسې آزاد انسانان یئ، فساد مه کوئ.

او اصلاح ستاسو کار دی.

پنجره ماته شوه او بندیان راووته.

یو بندي: اوس به څه کوو؟

بل بندي: اوس به څو کنه.

دریم بندي: چېرته به څو؟

څلورم بندي: د سعادت سرحد ته.

پنځم بندي: نو ځی چې څه، بسم الله.

ټول بندیان: آه، زموږ په پښو کې خو زنجیرونه دي.

د بندیانو مشر: آه، دا زنجیرونه خو زما په پښو کې هم دي.

خيالي دنيا

آه دا خو مور په خپلو لاسو جوړ کړي، طلايي زنجير دی.
د بنديانو مشر وويل، او بيا ټول غلي شول.

سنبه، کابل ۱۳۲۸

طلسمي ښار

چېرته د يو لوړ غره په څوکه جگ او محکم کوټ او حصار دی. په دې حصار کې دننه يو ښار دی چې له عجایباتو او غرائبو ډک دی. دلته د دنيا قيمت بها توکي، نعمتونه، لعلونه، مرغلي، جواهر، داني او دولتونه موجود دي. د حصار دننه او بهرن دروازي ټولې فولادي دي. او کلکې جنډرې ورته پرته دي. په دې سر مهړه ښار د هېچا لاس نه بر کېږي.

نه پوهېږم کوم يو د خدای دوست بنده په دې خبره څنگه پوه شوی وو چې دا حصارونه او دا جنډرې ټولې طلسمي دي. دا طلسمونه په دې ماتېدای شي چې د دغه مملکت خلک ټول په خپلو پښو د کلا خواته راشي، ودرېږي او په يو اواز وويي: بېرته شه د خدای په فضل.

د وطن خلک ټول وږي، تږي، بربنډ، يو د بل په اوږو سپاره او نارام وو، پلي د سپرو او سپاره د پلو له لاسه! چې دا خبره يې واورېده، هر يو به پټ، پټ، غلی غلی پلي او سپور راته او غږ به يې کاوه. بېرته شه د خدای په فضل.

مگرد خدای دا فضل يوازې د يو کس يا څو کسو په نصیب نه وو؛ او خلکو دا زړه نه کاوه چې د ذاتي اغراضو څخه تېر شوي وای. په گډه، پلي راغلي وای او په گډه يې دا کاميابي حاصله کړي وای. په دې غږ چې: بېرته شه د خدای په فضل!

ورځې او شپې تېرېدې، دوی ټول په خواری، ذلت او حقارت مبتلا وو. نه په مملکت کې روغه کوټه وه، نه روغ صورت، نه مړه گېده، نه روغه تنی او روغ زړه. مملکت د لعلونو او جواهرو څخه ډک وو. فقط همدومره وه چې دوی ټولو نه غوښتل چې ټول

خيالي دنيا

آسوده شي. په شرافت ژوند وکړي. په خپلو پښو ودرېږي او په يو آواز ووايي چې
بېرته شه د خداى په فضل.

دا مملکت اوس هم شته. اوس هم پکې هماغه حال دى. د خداى هغه بنده اوس هم
هماغه نارې وهي. مگر خلک نه غواړي چې يو د بل له اوږو کوز شي، آسوده شي، او د
خداى د فضل مستحق شي. حکه نو تش په يوه خوله نه وايي: بېرته شه د خداى فضل!

کږه - خوگياڼي ۲۲ د جوزا، ۱۳۲۸

ای د خيبر غرونو!

بس کړئ، دا د بېلتانه وظيفه پرېږدئ.

پرېږدئ چې د يوې مور او يو پلار زامن سره په ديدار ماړه شي. په يو کور کې په يو انگرې کې دننه، تاسو د کوه قاف مثال څه له جوړ کړی دی؟
را تېټ شئ او په خپلو سينه ليار ورکړئ، هغه ميندو ته چې زامن يې تاسو يو تر بله پناه کړي دي. او هغه خویندو ته چې وروڼه يې د هغو په بې آبي په خپل سرونو او وروڼه بلوي.

بس کړئ، د مينانو او عاشقانو په منځ کې رقيبانه سياست تر کومه؟

مه کوئ، سر بښکته کړئ. هغه قوم ته چې په دنيا کې ستاسو شهرت د هغه د ننگ او آزادۍ مرهون دی. لېږي شئ، پرېږدئ دا لياره چې شل ميليونه زړونه ورنه هغه خوا او د پخوا د پارې د درياب غوندي د ارمان او آرزو په اثر په جنبش کې دی.

ای د خيبر غرونو.

ای افغان د شهات او عظمت ډبرينو يادگارونو. ای د لويې پښتونخوا د مخ پوزې! نور دوه سترگو د اشنایې او شناخت مانع مه کېږئ. و شرمېږئ، او د سپين غره او کونډ په شان په خپل سر اغيارو او بې ننگانو ځای ورنکړئ.

هو، و شرمېږئ او و وېرېږئ، چې هغه طوفان راتلونکی دی چې په غرونو، رغوونو، لوړو ژورو، يوشان تېرېږي او نه پرېږدي هېڅ يوه لوړه چې څو يې تېټه نه کاندې.

ای د پښتونخوا د زړه د لعلونو او جواهرو خزاني، بس کړئ، د پښتونخوا د تحقير او تذليل سبب نه شی.

خيالي دنيا

هو! بس!!

کره، خوگيانی ۱۵ د جوزا - ۱۳۲۸

اي خدايه زه يوازي يم

زه پرېشانه او بې مرستي يم.

ورې ورې مرغی چې جوړه جوړه او سپلونه سپلونه گرځي ماته ژړا راځي.

کوم وخت چې په صحرا کې څرېدونکي غوايي يو له بله بڼکرونه ورته کړي، او د هريوه به ډډه د هغه کومکيان راشي، نو زما په زړه کې د وينې لاري وشي.

پسرلي او مني چې زانې په پورته شنه فضا کې کتارونه کتارونه د يو مشر په رهنمايي د سفر منازل قطع کوي، نو هغه وخت له خپلگانه زما ستوني بند شي.

هغه وخت چې ووينم بلبلې به اتفاق د تپوسانو د ضرر د دفاع لپاره په هغو غوتې وهي، او چرگه د چرگورو د ساتنې په نيت د سپو او پيشوگانو د نوکانو خنجر و نو ته ځان ورکوي، نو د ناميندگي توره تياره ماته جهان تورتم کاندې.

آه زه يوازي يم. د بنمنان رانه چاپېردي. څوک مې د مال او څوک د سر په فکر کې دی. زه څه پوهېدم چې حق همېشه په قوه ساتل کېږي. زه څه پوهېدم چې ته زما مت بازوی يې، زما د کاکا زويه. ما ويل چې ته زما رقيب يې. ما ويل چې ته ماته ضرر يې! ما ويل چې زما تربور يې! سرراپورته کړه اې زما عزيزه. ملا دي و تره ای زما د شرف او ناموس ساتونکيه غېرتي وروره. ولي غږنه کوي غلی پروت يې! پاڅه پاڅه چې نور بې پته کېږي. ای زما گرانه روکيه. آه خدای ما خپل ورور پخپله وژلی دی. آه زه دي و مرم زما ننگياليه وروره.

ما کره مه رايخه

ما دخور ژوند ورخي او شپې د ده په ياد تېرولې. د حيات ستغ او سپور مې د ده په تصور زغمل. ټولې ناوره او ناخوالي مې په سراخېستي! ما ويل داسې يوه ورخ به راشي زه به دي وگورم، لېدلي، اورېدلي، لوستل او درک کړي به ټول ورته ووايم. ما ويل ده به ماته غورځوبولې وي، اوزه ورته د زړه ټولې غوټې وسپرم. رازو نياز به ورسره وکړم. هو، دغه ورخ راغله - خوده ماته وويل:

ما کره مه رايخه.

ما سره آرزوگانې وې، ما سره ارمانونه وو، ما سره د کلونو کلونو سودا وه. زما په ژبه ترانې - اوزما په رباب کې نغمې وې، ما ويل دا به د ده به حضور کې عرض کړم. زما په ځولئ کې گلان وو. زما په لاسونو کې هار وو. دا ما د ده په ياد جوړ کړي وو، خو چې زه ورغلم، ده وويل:

ما کره مه رايخه.

زما خبرې، زما آرزوگانې، زما ارمانونه ټول پاته شوه! اسرار، ونه ويل شول. رازونه پټ پاته شول. زما د مالو بنسبنه په تېره ولگېده! زما زړه د پاچ ټيکړی وو چې د گل په بوټي غورېدلی وو، کوم وخت مې چې راغونډاوه، په اغزو کې تار تار شو او په لاس رانغی! زما په سترگو کې اوبنکې وچې شوې، کوم وخت چې ده وويل:

ما کره مه رايخه.

ده ماته د پوښتنې فرصت رانکړ! ده زه ملامته نکړم! يو تر بله پوه نشوو! نه پوهېږم

چا لمسولی وو!

خيالي دنيا

چا بد پوه کړی وو، يا زه په ادا بو پوه نشوم! لاسونه مې يې ټکل نکړل. ما ويل زړه په
زړه آئينه دی.
ما ويل ماسره اخلاص دی، تصنع څه په کار. خو زما ستونی بند شو، هغه وخت چې ده
وويل:
ما کره مه رايه!

جلال آباد ۲۵ د حوت ۲۷

د خپل هر فصل اجر

د خپل هر فصل اجر ماته په دې دنيا کې ورسېدی، داسې به نه وي چې ما دي نېکي کړي وي او زما زړه دي دننه دننه خوشالي نه نه وي ډک شوی؛ په داسې وخت کې زما لطيف جذبات داسې په جوش کې راځي چې زه په خپل زړه کې د ټولې دنيا د تنگ نظری نه پورته پورته ښکارم؛ جرأت زما په هر رگ کې سرایت کوي نو زه پوهېږم چې زما خالق تش د يو وړو کي فرض د ادا کولو په عوض د خپلې خوشالي سره ماته د قوت او اطمینان بې بها هديه رالېږلي ده؛ او دې لپاره کلونه او ساعتونه څه چې يو سترگې رپ هم نه شو لازم؛

زه نه پوهېږم چې دا څه رنگ قاصد دی چې دا د خوشالي زېری ماته په سترگي رپ کې رارسوي. ماته داسې ځلېږي چې گویا د زړه په تيارو کې د نور د شغلو وړانگې راپرېوځي، چې دهغې نه دا خوږه چپنه گړندی رابهدلي او يو بې سرو بره درياب ترې جوړ شوی؛ دهستی په وسعت کې خیر کېږي پردي بله خوا- ما کله د نېکي نه اجتناب ندی کړی، چې زما زړه دي دباغيانه حرکت په سبب ټوټې ټوټې نه وي شوی، ما دا ماتیده په خپلو ځان غلوونکو تسليو او په قصدي خنداگانو که هر څه پټ کړي او غوښتي مې دي چې زما زړه هم پرې خبر نه شي لیکن دا مصنوعي خوشالي د پوکني غوندې چوي او زه ترور او لېونی ښکارم.

هو! کله داسې هم شوي دي چې زما زړه د خپل عادتي کړو تلو له کبله صحیح احساس نه وي کړی؛ لېکن د دې بې پروايي په جزا کې يو بې تغیره قانون ما د يو سخت ملزم غوندې داسې نېسي چې سا اڅپستل هم مشکليېږي، نو زما زړه چغې او سورې وهي او دا ادعا کوي چې اې خدايه، بيا به داسې نه کوم ته د پښېمانه زړونو رښتيانی دعا نه

خيالي دنيا

رد کوي. نو حق تعالی يې اوري او قبلوي يې ليکن آه. زه د هغه د دې عفوي څخه په
غلط فهمی کې لوېدلې دا هېروم چې يو داسې ذات شته چې زما ټول بڼه او بد په هره
گړۍ کې ويني او د ژوند د باغ رنگين گلان او مړاوې غوټې په خپله نازکه تله کې تلي
او يوه ذره هم نه عبثوي.

اې د قلم خاوندانو

اې د حقيقي ضمير لرونکو، اې د وجدان د آواز ترسيموونکو، اې د هرې ژبې په ژبه
بوهدونکو، اې د الهاماتو اخيستونکو، اې د تاريخ اړوونکو، او اې د آدم د قلب په
محفوظي تختې د سر مشق آچوونکو!

مه وايئ چې دنيا د تنازع للبقا ميدان دی.

مه وايئ چې مونږ په دنيا کې د رقابت او همچشمۍ لپاره پيدا يو.

مه وايئ چې هلې منډې کړې چې کاروان لار.

مه وايئ چې مونږ د قوم او وطن د پاره خدمت کو.

ځکه مونږ انسانان پيدا شوي يو زموږ خلقت او آفرينش عبث ندی، زموږ حيات غايه
لري او هغه د وظيفې انجام دی.

زمونږ وظيفه د تنازع للبقا، رقابت، کرل او رېبل، منډې وهل او د ده او د هغه د خدمت
نه ډېر پورته مفهوم لري.

د وظيفې مقام د زندگي او مرگ د مراتبو څخه لوړ د عشق په لامکان کې دی.

د تروږمۍ د نېمې شپې په سکوت کې د غټو غټو ستورو نه ور هغه پلو د هغه ورو ورو
سپرغيو په خفيفو اشارو کې ماته دا راز خرگند پېرې هلته وگورئ!!

اي خدايه مېنه گناه ده؟

اي خدايه، مينه گناه ده؟ او چې گناه وي نو ژوند څه شي دی؟ ژوند د مرگ نوم دی؟ له دې ځايه تر لامکانه تا ته د درتگ د لارې هر پل بې له محبته طی کېدی شي؟ اي حق او اعلى حقيقته، ته د مينې ظاهروونکى او د مينې مظهر نه يې؟

بڼه نو مينه گناه ده؟

دا د منې په ونه کې سرې منې اویزاني، دا د ځنگلونو د ونو گڼه اجتماع، دا د لويو غرو د بې انتها تېرو تراکم، دا د پورته غير متناهي ستورو خموشانه انجمن، دا د دې نوراني عالمونو پر امنه جنبش، دا د ټولو سيندونو سراپښودل د سمندر په غېږ کې، دا د ابحارو لېوالتيا او بيتابي، دا د مرغيو لوی لوی سيلونه، دا ټول د مينې او محبت مظاهر نه دي؟ د کائناتو هر هره ذره د بلي سره د وصلت لېواله نه ده؟

نو اي خاونده مينه گناه ده؟

که زما زړه د سترگو په لاره کومې خواته ځي که د ښکليو ناز او کرشمه د مقناطيس غونډې مارا کارې، که د عالم په نظام کې زه يو خلی يم چې د مينې باد مې هرې خواته وړي. که زه عشق ته پيدا يم، او عشق ماته؛ او بې د مينې له شرابو، نور هر څه زهروي

نو مينه گناه ده؟

اي خير محضه، که مينه شروى، نو له تا څنگه صادرېږي؟ او هغه چې مينه شربولي، څرنگه ستا په دنيا کې اوسي؟ بېشکه چې دوى دلته د اوسېدو حق نلري. نو اي څښتنه مينه څنگه گناه ده،

هو، هغه چې مينه نه وي غضب وي.

جلال آباد - ۱۳۲۳

نوي لياره

د کاروان ټول واړه غټ، نر او بسځې، خراو ټټو اسونه او اوبنان قطارونه قطارونه په خپل گرد او دوړو کې د غره د رڼا نه پټ، له هر څه بې فکره فقط د لاري لنډولو د خيال په شرابو مخمور روان وو، تلل-مگريو سپری چې ترور او مبدل معلومېده لکه ورکه چې لتوي، کله به يې د کاروانيانو سره هم آهنگي کوله او ه حدي به يې وييله او کله به په دې څنگ او هغه څنگ له بهيره جدا کېدو. په اخره کې يې کړوای خلکو؛ اې خلکو؛ راوگرځئ چې د لياره د هغې نه ډېره لنډه، مامونه او هواره ده.

کاروان روان وو او ده ورته نارې وهلي چې د خلکو پام شو، ويل يې: او له پونۍ دۍ. ته تېري اخله، او زه تېري را اخله او وله يې؛ کاروان وپشتلو او ده ورته په خدا خدا نارې وهلي...

هغوی هم لارل او دۍ هم لار خو ډېری زمانې پس خلکو ومنله چې د هغه خبره صحيح وه، ده رښتيا ويل مگر خلکو دروغ گڼل، وگورئ اوس څنگه په خدا خدا روان دۍ، چې خو ستړی شي.

پېړۍ تېرې او د دهر د ارهټ هره ورځ نوي منگوتې راووزي، کاروانونه روان دي او ځي، تردې لانوري نوې ليارې همدغه شان پيدا کېږي قافلې او کاروانونه روان دي... هېچا ونه ويل چې ورسېدو خو همدې د جدت لذت د تلونکو ستومانې اېستله! هېچا نشو کولی چې دا رفتار معطل کړي.

جلال آباد: ۱۳۲۳

د آسمانونو پورته خواته

آها، ها، ها، ها... دومره لوی شین دریاب! چې انتها یې د لایتناهي په امکان کې ورکه ده...!!

خومره لا تعدد لا تحصی واره او غټ منور موجودات یو تر بله په جنبش کې دي. هاغه، هوغه، او هوغه لمرونه او سپوږمي دي، نشې ویلی چې داله کله او تر کله او خله...!

د دغو بېشماره عالمونو په منځ کې هوغلته یوه گردی ده چې ځمکه بللی شي هلته اوبه غرونه رنگا رنگ ژوندي مخلوقات شنه او لویېدونکي نباتات او د انسان په نامه یو خورا بڼکلی حیوان وجود لري...

دا موجود دوه پښې لري، دوه لاسونه، او دوه وزرونه؛ دا دوه وزرونه (عشق) بولي او عقل.

په دغه دوه وزرونو هرې خواته آلوزي مگر یوه لویه بلا چې ((آز)) دی د ده تر غاړې چاپېره او د پرواز یې مانعه ده. د ده عمر داسې دی لکه په زر کالو کې یو سترگی رپ. هغه هم ده ((آز)) له لاسه په غم لړلی. په دې غیر محدود عالم کې دغه نقطه پر شوره ده.!

هو دغلته ده او دغه ده زندگي.!!

بناپېری او شاعر

بناپېری: (د شرابو ګلاس په لاس کې شاعر ته ولاړه ده، شاعر یوې ښکلي منظرې ته ګوري او څه لېکي) نه شرابو ته میل لري او نه ماته ګوري عجیبه ده معلومېږي چې د آشنایي په رسم و رواج نه پوهېږي.

ستا د نفس ګدازيې او غزل سرايي څخه ټول د جستجو او آرزو سوز او ساز څرګند پري، آه دا څومره جاذبه زمزمه ده.

ستا د لخرشه سرود د ارم د بناپيرو له سپله راو ګرزولم. آه دا څه قسمه د لريا جهان دی چې ستا په نغمو کې لیده شي. چې ارم يې په مخکې لکه طلسم داسې برېښي. ته خو ماته لېږ و ګوره، زه بناپېری يم.

شاعر: (قدم وهي) ستا نېش دار کلام د تلونکو او رهروانو زړونه غولوي او راکاري يې، مکر د لاري د اغزو خلش ورنه زیات خوندوردی. څه و کرم زما فطرت مقام نه قبلوي. زما زړه داسې دی لکه د صبا باد چې په لاله زار ګډوي.

کوم وخت چې یوه معشوقه و ګورم نو هغه وخت مې د هغه نه زیاتې ښکلي او ښایسته معشوقې ته زړه هوس کوي. د سپرغي نه ستوری، او د ستوري نه لمر لټوم، زه سکون نه غواړم چې دا مرګ دی.

هر کله چې د یوه پسرلي د شرابو څخه یوه پیاله و څښم نو بیا د بل پسرلي په آرزو غزل وایم.

خيالي دنيا

زه د هغه څه آخر لټو چې آخر نه لري، ولي بيا هم زما زړه بې واره او خاطر اميد واره دی.
د عاشقانو زړه په داسې همېشه جنت کې چې هلته د درد آواز او غم او غمگسار نه وي
مري.

(د خدای پامان)

اشرف المخلوقات

وگورئ دوه مرغی- تمام ژمی بی له ازدواجي احتیاجه په یوه خاله کې په څه اتفاق او مېنه ژوند کوي؟

کوټري سيلونه سپلونه آلوزي او په گډه نږدې نږدې، په سختو کمرونو لوړو برجونو او د بنياد مانو په کورونو کې جوړې جوړې او سپرې، د دوی مېنو کې مېنل، وزرونه رپول او خواږه آوازونه اېستل د گډون او محبت قابل رشک مظاهر بڼي.

زاني لوی لوی قطارونه جوړوي، د آسمان په شنه فضا کې الوزي، د خپل مشر په رهنمايي د سفر لياره تعقيبوي، اوږې يخو، او ژمی تودو هېوادونو ته ځي.

د مشر په انتخاب، د ليارې په خوښولو، د رزق پيدا کولو باندې د دوی په منځ کې هېڅ نزاع او اختلاف نه پيدا کېږي، کاني خوري خو يو د بل غوښي نه خوري.

لېوان په غرونو او پړانگان په ځنگلونو کې اوسي، د مخمضي په حال کې د بل په غوښو خوراک ته اړ کېږي، مگر د راتلونکې ورځ او اينده کال په غم يا د خوښين، اقرباء، قوم، وطن د خود ساخته تعبيراتو په لحاظ د بل د کور وړانولو وینو تويولو او استيصال ته ملا نه تړي او ځانونه په مرگ نه ورکوي.

متاسفانه انسان د عقل په غرور په نرمۍ يا گرمۍ د بل په وینو څښلو لانه قانع کېږي خو د قومونو قومونو، ډلو ډلو په زړونو د ماغونو، اعصابو او فطري خواهشونو تسلط ونه کړي او رانده کانه او شل بې ونه گرځوي. دی تل خپل جنسي، غذايي او غريزه يي ميلانات پوره کول د نورو په ضرر او تهلكه کې لټوي، او بيا ورته د تهذيب، قانون او فلسفې جامه ورآغوندي.

خيالي دنيا

آه - کاشکې چې انسان هر څه وای خو اشرف المخلوقات نه وای!!

الهامات (استقلال او لجاجت)

مهم کارونه د مزاج استقلال ته اړ دي، مگر د استقلال او لجاجت په منځکي فرق دی: کوم وخت چې ستا د ټينگار نه رد عمل پيدا شي، نو پوه شه چې ته په لجاجت اخته يې.

دام

زه درته دا نه وایم چې نېکي مه کوه بلکې دا درته وایم چې د هغو کسانو په دام کې ونه نښلې چې تل د نیکۍ په خوا ترغیب کوي.

اتفاق: ۱

ټولي قومي او ملي کامیابی د اتفاق مرهوني دي؛ مگر اتفاق د پسرلي باران نه دی چې پخپله ورېږي، بلکې د هر ملت د اتفاق تهداوونه د هغه ملت خوا خوږي حکیمان او فلاسفه ږدي.

اتفاق: ۲

کوم ملت چې اتفاق نه لري گویا هغو سړي نه لري.

حقیقت

هر څوک چې شکایت لري چې دنیا په تیاره کې ده، او حقیقت ورک دی نو دوی دي د حقیقت په مفهوم نور هم غور وکړي.

قلم

خيالي دنيا

کېدی شي چې نور کارونه په زور وچلېږي، مگر قلم نازکه شی دی، په ده چې زور راشي ماتېږي.

قلم او توره

توره په خپل ځای کې دکتا توره ده او قلم په خپل ځای کې، وړاندې والی هغه وخت کېږي چې د دواړه احترامانه اتفاق وکړي.

خوشامندي

خوشامندي هغه متاع ده چې په دنيا کې تر هر څه زیات خريداران لري.

گودر پېژندل

په سعيه او کونښن سپری وړاندې ځي. ولې بې گودره گله بدل سپری په سیند لاهو کوي.

نېکي او سپړتوب

نېکي کوه خو سپړتوب له لاسه ورنکړي.

شعر

کلام د خبرد مجموعې نوم دی، هر کله چې په دې مجموعه کې خوند او کیف پیدا شي نو شعر ورته وايي.

خوشحال او رحمان

خوشحال په ټولو معانیو سره شاعر دی؛ ولي رحمان د شاعر نه پورته مقام لري.

لويي

خيالي دنيا

هېڅوک په زور باندې خپل ځان په چا لوی نشي منلای.

نوی اکتشاف

داسې یو شی ماته معلوم دی چې د هغه په واسطه هر خام پخېږي، هر کارناکاره ورباندې کره کېږي، هر بېکاره شی ورباندې د کار، او د کار ورباندې مثل الاعلی ته رسېږي.

د آئینې غونډې بلک او د برق په شان نور او د قوس قزح غونډې رنگینې لري. دا سنگ پارس نه دی خو چې په تېره یې ووهې سره زره کوي یې.

عجیب خواص لري؛ د هر چا خوښ دی. او چې څوک یې لري هغه هم د خلکو خوښېږي. ولې هر چاته چې مخامخ شي ډار ترې کوي او ترې وېرېږي. هېڅوک ورته ځان نشي نېولی.

راډیوم هم نه دی. مگر په ندرت. کمیابی، قیمتی او نورو مزایاوو کې د هغه په څېر دی. د ډېرو لږو خلکو پرې لاس برېږي. خو په دې سبب چې د اور بڅری ترې الوزي، چې څوک یې واخلي سوزي یې.

چې ښه او اصلي یې په لاس راشي نو هر چاته یې سراسر فایده ده. بې له هغه چا چې لري یې. هغه څوک یې اخیستی شي چې له ځانه پرې نور گران وي. او په هغه ملکونو کې دي چې هلته ټولنه په فرد رجحان لري.

نوم یې درته وښییم؟ انتقاد. !!

د ژوندانه درې خوا

علم ، شعر ، سياست

علم: اکتشاف! شعر: احساس او سياست: کول دي.
عالم فکر کوي. شاعر خبري کوي او سياست عملا کار کوي.
عالم گوري. شاعر خاندي او ژاري. او سياست دان لوبي کوي.
عالم قوانين ، شاعر ملل ، او سياست دان ډلي جوړوي.
عالم تخم پيدا کوي، شاعر يې کړي او خړوبوي، او سياست دانې ربيې او حاصل يې اخلي.
زندگي يوه سرسبزه او نېپرازه ونه ده. علم يې بېخ، شعر يې تنه او سياست يې مپوه ده.

گلان ٽولول

باغوان تازه تازه او بنڪلي گلان راتول او کودې يې جوړولې.
گلساز کاغذونه پرپڪول او گلنمايي يې کوله.

ده، هغه ته وويل: دامه کوه.

هغه ويل، ولي؟

- حڪه چي دا گناه ده.

- په څه؟

- په دې چي كه گناه نه واي، نو هر چا به کولاي.

گلچين

قافله

پاخځ صبا دی. وگورئ سترگه جگه راغلي ده. هلی، نور خلک ټول ولاړل. (د قافلې
مېر دغه پورته غږونه وکړل.)

پدې کې...

يو وويل: اوه، څومره بڼه هوا لگېږي.

بل وويل: نن اسمان څه بڼه شين دی.

دریم وويل: ستوري داسې بنکاري لکه په شنه چمن کې د پېلغو ټولنه.

څلورم وويل: د صبا سترگه تر ټولو بڼا ایسته ده.

پنځم وويل: خاندې خو څه نه وايي.

شپږم وويل: د لیلی ده چې د قبېلي سره واښه.

اووم وويل: رشتیا وايي، پاڅېږئ، سپېده چاود دی او رڼا خپره شوه.

ټولو وويل: بسم الله. (او پاڅېدل)

په دې منځ کې چا وويل: څه کوی دومره د وخته.

بل وويل: تر اوسه لا تور تم دی.

دریم ورو سر را پورته کړ وويل يې: بابا څه شور مو جوړ کړی دی؛ مونږ مو له خوبه

واپستو؛ ټوله شپه لا پاته ده. چېرته ځی، لېوني یاست، کرار څملي.

او سړي کېښود.

دا خبرې چا وانه وربدلي او که با سنده يې وگڼلې، خو خلک روان شول.

خيالي دنيا

خوک گړند روان وو او خوک غړنده. خوک سپاره وو او خوک پلي. خوک سپين ږيري
وو او خوک ځوان. خوک واړه وو او خوک بسځي. خوک مخکې وو، او خوک وروسته.
خوک غلي وو، او خوک گړېدل. چا ذکر ونه کول او چا دعا گانې. چا پگړۍ په سر کړې
وې او چا خولۍ. چا اشعار ويل او چا ترانې. چا شپېلۍ وهله او چا دريال. چا ويل
غلي شئ او غلي ځئ. چا نصيحت کاوه او چا قهر. چا ويل دا ليار لنډه ده، چا ويل هغه
بڼه ده. چا ويل دا بې خطر ده چا ويل دغه.

د قافلې مير په مخکې وو، ده به غږ کاوه چې راځئ، مه وپرېږئ.

خلک روان وو او نه درېدل.

په دې منځ کې يو، يو داسې هم وو چې د تگ خيال يې نه درلود او نور يې هم غوښتل
چې پاته شي.

د دوی په دې باب کې خبرې هم زده وې، او چلونه هم. خوک به يې ډارلو، او خوک به يې
له پښور اچول.

د دوی سره هتۍ وې، دا به يې د خلکو پښو ته وراچولې. د چا به پام نه وو، کالی به يې
ترې حمله، او د تخرگ لاندې کړ. يا به يې په بډه وواهه. کوم خوار غريب به چې
وروسته او يوازې وميند نو تېر اېستلو به يې هم او لوټاوه به يې هم. ما دا خلک ونه
پېژندل او نه مې سم صحيح کړل. د دوی قواري مې هم په ځای رانه وستې، ځکه چې
دوی په خپل رنگ ځانونه نه ښودل. نه مې د دوی لباس په نښه کړ، ځکه په هره جامه کې
وو. هو، دومره وه چې ژويلي خبرې، رڼا ته نه راوتل، خلک لمسول او خطا اېستل، بې
کاره مزد غوښتل او استفاده کول، کله کله سترگې ښوولې؛ د دوی علامې وې.
په آخره کې ما واورېدل چې يوه بل ته ويل: گوره بيدار شه که دا خلک موراستانه

خيالي دنيا

نڪرل ، مور په سپره ډاگ يوازي پاته کپري.
صبا په يوه ډله کې ما دا خواب ووايه او تعبیر مې غوښت:

يوه هوښيار راته وويل: کاروان او رهزنان.

يو شاعر راته وويل: تلاش حق او شياطين.

يو عالم راته وويل: ملي قافله او مرتجعين.

جلال آباد ۱۱ د عقبر ۱۳۲۷

يو هونبنيار ماشوم

ادي جاني ولي ژارې.
هان، ادي جاني ولي ژارې؟
بابا مې درسره بيا جنگ کړی دی؟
وي وهلي، هان؟
نو ولي يې وهلي؟
هان، ادي جاني، په څه شي يې ووهلي؟
ادي جاني بابا مې نو ولي تا سره جنگ کوي؟
هان، ادي جاني بيا دي. بيا دي په سبو کې مالگه ډېراچولې وه؟
خیر دی، بڼه ادي جاني.
ته مه خپه کېږه. ودرېږه چې بابا مې راشي زه به يې هم ووهم.
بڼه ادي جاني مه خپه کېږه.
ته وره مه ژاره کنه.
ته مه خپه کېږه! چې بابا مې راشي.
بڼه، زه به ورته قارو کم بڼه.
پرون يې وهلي وي؟
دا پېره مې چې بابا جنگ کوي. زه به هم ورسره جنگ وکم.
بڼه ادي جاني.
ما چې رشيد وهي نو زه يې هم ووهم.
چې بابا مې وهلي، ته يې هم ووه.
ادي جاني، بابا مې زورور دی، هان؟

خيالي دنيا

ته يې نشې وهلی؟

ته بسځه يې؟

هغه زورور دی؟

څنگه زورور دی، هان؟

بل څوک نوولې نه وهي؟

ادې جانې زورور خو حاکم دی کنه!

هغه څه وو؟

هغه څه وو، هغه حاکم چې راغلی وو.

هغه سړی يې چې ووهلو.

ودرېره بڼه.

زه به ورته ووايم چې بابا مې هره ورځ تا وهي.

ادې جانې مه ژاړه، زه خپه کېږم!!

دا مي ارمان شو

زه نه پوهېدم، خو ډېر ترور او مبدل وم، نه پوهېږم چې زما زړه څه ورک کړي وو، او که پخپله دی له ما نه ورک شوی وو.

هغه وخت چې ما ولېدې، زما زړه په سينه کې په زوره ودرزېد او د خپل وجود اعلان يې راکړ، زه پوه شوم چې زما روح ستا په تلاس کې پرېشانه وو.

ته د وړو کو لوبو ته يوه خوا ناسته وې؛ د ماسپښين د لمر پل شو، سترگې گلابي، مخ تناويزي کړی وو.

زه پوه نشوم چې هغه کوم نور وو چې زما سترگي يې وسوې، ما تا ته په زېرونشو کتلاي. زما جلب زما د زړه په لاس کې وو. ده پرې نښودم چې په خپله لاره په عادي رفتار تلاي.

زه اريان يم چې ته څنگه پوه شې چې له هغه ځايه را ولاړ شوي او زما د لارې سردي ونېوی.

آه دا څومره لوی احسان وو.

تا ماته سم ونه کاته او نه دي وخنډل. زه پښه نېولی تېر شوم.

خو دا مي ارمان شو: چې کاشکې زما زندگي د گل صورت غوره کړي وای، ما دا گل تا ته در تقدیم کړی وای، او تا زما له لاسه اخېستی وای.

اورکی

شپه وه، تياره او چوپه چوپيا وه.
 د شپې په تياره، دکائناتو په سکوت او پراخه فضا کې؛ د شنو فصلونو، د گڼو ونو په
 منځ، او د گلانو د بوټو په خوا کې يو يو بلک کېږي.
 آيا دا د اور سپرغۍ ده چې باد يې وړي؟
 که د ژوندانه پای ته رسېدلې ډېوه ده چې په خلگيو خلگيو وروستی د قيقې شمېږي؟
 د گل د بوټي د بلبل غږ شو: آه اورکيه په دې شپه؟
 اورکی: هو کوم وخت چې بهرنا کې د لار ورکوله له لاسه ليار ترلې وې: نو په خدايي
 نور شپه رنول پکار دي.

- آخر چېرته؟

د دې فصلونو، د دې ونو، او د بښتونو، ډاگونو و هغه پلو ته.
 او د هغه غرونو، سيندونو، دريابونو، او سمندرونو پورې غاړه، کوم ځای ته چې
 لمر او سپوږمۍ په خدا خدا ورځي؛ هلته.
 او ه کوم ځای ته؟
 هغلته چې هلته فطري رنا هېڅ حائل نه لري، او هغه ځای ته چې هلته (لتون) آزاد دی!!

کابل ۱۳۲۲

د غوتۍ زندگي

ډېرې شپې ورځې تېر شوې، موسمون نه و او بختل راو او بختل. د سمندر د غاړې بادونو ورپېڅې د ځانه سره راوړې، ورپېڅو د دغه ځای په حالت وژړل او اوښکې يې تويې کړې. دا اوښکې خوږونه شول، بيا سيندونه شول، او بيا ويالې شوې، وروسته د گل په بڼاخ کې وچلېدې.

او خدای زده څومره اسباب او علل سره يو ځای شول، او څومره شرائط وجود ته راغلل چې په دغو ټولو باندې د غوتۍ زندگي مرتبه شوه.

د سحر نړۍ شمال په دې غوتۍ ورو، ورو، د شفقت لاس تېرولو، د شپې پرځې ورباندې خپله در افشاني کوله، چې خود شمال په ډېره دلاساينه غوتۍ خپل شين داوڼ له مخه لېرې کړ.

د چمن طراوت، د مرغانو نغمو، د اسمان د شنې فضا لا انتهايت د نمر زرينو پلوشو، د سپوږمۍ مرغوبيت، د ستورو مرموزو اشارو، او د کائناتو نظام ته يې وکاته، او په نېمه خوله يې وخنډل.

چې څو بيا دې خوله خندا ته جوړوله، لمر د ماسپښين ځای ته راغلی وو، غوتۍ د ده خواته مخ واړاوه او سريې تپت کړو.

کوم وخت چې د نمر پرېواته له پلوه د نمر د طلايي پلوشو سره د نسيم په لگېدو د غوتۍ نازکې پانې ورپېدې، نو دې په داسې آواز چې ايله د شاعر د زړه غوږونو اورېدی شو، ويل:

پاکي تالره ده اې خالقه، اې د کائناتو صانعه! ستا عالم څومره بڼايسته دی، څومره گلالي دی، او څومره وسيع مگر اې خاونده! زما د زندگي وار همدا وو؟

خيالي دنيا

(پس له لږ سكوته) باداره، پاكي تالره ده زه راضي يم چې ستاد بې انتها ملك يوه
ډېره جزيي برخه په ما بنايسته شوه.

ستاد مخلوقاتو د سترگو طراوت وگرځېدم. بلبلان راباندې وچغېدل، بوراگان
راباندې والوتل. ډېره ثناده تالره چې زه گل يم او اغزي نه يم.

لمرد غروب په حال کې وو، گل، خپل زړه په خپلو مړاوو پانو کې راوغښت، او د
خپل حیات په وروستيو لمحو کې يې يو وار بيا دا وويل: ډېره ثناده تالره اې خاونده
چې زه گل پيدا شوی يم او اغزي نه شوم. ! او ورژېد. !!

جلال آباد ۱۳۲۱

نور هم صبر و کرم؟

زه منتظروم او تاته.

ما ساعتونه او شپې تېرې کړې او تاته مې کاته. زما په زړه کې ډېرې خبرې وې، آرزوګانې وې او دردونه وو. تا خو ماته څه نه وو ويلې، مګر ما ډېر ساعتونه واپستل.

زه منتظروم او تاته.

زما او ستا په منځ کې هماغه پيمان موجود وو، چې شونډو يې د اظهار منت په ځان نه وو منلې. هغه يو گل وو چې لانه وو غورېدلې. هغه يو سحر وو چې لانه وو خنډېدلې. يو ارمان وو، او سربسته.

زه ددغه ارمان دپاره،

منتظروم او تاته.

لاروي راتلل او تېرېدل. هغوی به په څېر څېر ماته کاته، او تمسخر به يې کاوه. ما به له شرمه چاته نشو کتلې.

ډېر خلک راغلي او تېر شول. دقيقې او فرصتونه لکه د لاس مرغۍ چې والوزي ولاړل. زما آرزو غم شوه، او د زړه په سر غوټه.

بنه، لا نور هم صبر و کرم؟

بنه، مګر..... (ترکله) !!!

جلال آباد ۱۳۲۲

د اوبنکو ارزاني

که غله او ارتزاقیات قیمه شي خو د فصل په راوتو رفع کېږي. که کالی او لباس قیمته شي نو بیا هم څه نه څه گوزاره کېږي خلک وایي: برېنده له لاري اوږي، وږی نه اوږي. که فیشني شيان قیمته شي نو قیمته دي شي کنه.

تجمل بېل شی دی او زندگي بېل شی. که اسعار قیمته شي نو د دولت په تصمیم یې علاج ممکن دی چې غیر ضروري او دویمه درجه شیونه له استعماله وغورځوي.

که دا ټول شیونه په یوه سویه ارزانه شي نو یو مملکت دپاره د رفاه او آسایش وسائل لاس ته راځي. اما اجتماعي سعادت او خوشبختي دغه وخت هم نه حاصلېږي. د ژوند سعادت او خوښي د مادياتو په زیاتوالي او ډېروالي دومره اړه نه لري لکه د ضمیر په آزادي او د روح په خوشحالی پوري.

په ژوند کې خطرناک او مدهش حال دا دی چې اوبنکې ارزانه شي؛ وپره، دهشت، او درد موجود وي او دوا نه وي.

په طب کې د هر درد، خوږ، پرهاړ او ټپ علاج شته. مگر نه د زړه درد، او زخم.

د زړه درد علاج پخپله د زړه درد دی، او بس. د اوبنکو د ارزاني علاج، د پول او پیسو د ارزاني، غوندي نه دی، چې د اقتصاد کوم ماھریې علاج وکولی شي او نه د زراعت متخصصان په دې کار پوهېږي. بې دردي په یو قوم او جامعه کې داسې یو مرض دی چې په علاج یې فقط پیغمران پوه شوي دي.

اې خدایه، مور نه هغه زړونه واخله چې د مظلوم او بې وزلي له سترگي څخه په عبث توپیدونکو مرغلو نه خوږېږي او هغه لاس او پښې او ژبه مه راکوه چې بې لاسو او بې پښو ته صدمه رسوي او خلک ژړوي.

خيالي دنيا

کابل ۲۷ د جوزا ۱۳۳۵

ناکامي

د ژوندانه د ناکميو څخه مه مایوس کېږه.

هغه ژوند کامياب ژوند نه دی چې تل کامراني لري. هغه خوشحالي سپری نه خوشحالوي چې د درد او خوږ په بیه نه وي اخیستل شوي. د ورځي رنایي د شپې له تیارې څخه ده.

د لېدو خوند د بېلتانه په غم کې او د ژوندانه فتحه د ژوند په ماتې کې ده.

هغه چې له خدایه ابدی راحت غواړي، هغه د یو داسې جنت آرزو لري چې هلته د لېدو لپاره سترگو پرانیتو او د خوړلو لپاره خولې بېرته کولو او د اورېدو لپاره غوږ اېښودو ته اړه نه وي. ترڅو چې ژوند، ژوند دی؛ نو په دې کې برکت له حرکت څخه دی. ځکه کامل سکون کتې متې مرگ دی.

هغه چې وایي په دې دنیا کې بدې ولي شته، کمی ولي، او بندیزونه ولي؟ نو دی په حقیقت کې د نیکی د پرېمانی، او ازادۍ قدر نه پېژني، او د دې مرغلرو پوره قیمت ادا کول نه غواړي. هر څومره چې یوه خوشالي شانداره وي، هغومره هغه ليارې هم سختې وي چې د هغې د حصول لپاره لنډېږي.

د ژوند ناکامي په حقیقت کې هغه کسان غواړي چې د کاميابي وړ وي.

پتي اوښکې

سترگې دي پتي کړې؟ بيا يې نه غروې؟ خوابدي شوی يې؟ د ادې او دادا غږ بيا نه کوي؟ مروره شوي يې؟ بيا نه پخلا کېږي؟ د خپل مور و پلار نه دي زړه بد شوی دی؟ زړه دي تور شوی دی؟

سترگې دي پتي کړې؟ بيا يې د سره نه غروې..... زبیدې..... اورې.

تا خپل خوږې نيمکله نيمکله خبري د ناز منډي رامندې بس کړې؟ نور مازديگر د پلار مخې ته په منډه منډه نه راځي؟ تا نوره د مور و پلار غږ د مينې لپاره کافي، او د سترگو غږولو لپاره مناسب ونه لیده؟

ته پورته شوې چې دا دنيا له ميني څخه اغراضو لپاره ډېره مساعده ده؟ ته ورسېدې چې زموږ په دې خړه دنيا کې هر څوک د ځان لپاره ژاړي؟ او چې او بو ترستوني راشي نو اولاد هم تر پښو لاندې کوي.

او در څرگنده شوه چې زموږ په خړه دنيا کې خلک د اولادونو په سر عزت او دولت حاصلوي؟ او د رذالتونو په ارتکاب سره د شرافت د گټلو پسې گرځي؟

ښه نو يو ځل بيا سترگې وغروه، د طلايي وېښتو، سورککې شلېدلي کميس سره په منډه منډه راشه، يو ځل وځانده، او راته ووايه چې تا څنگه په څه کم دوه کاله عمر کې هغه اسرار کشف کړل او هغه حقايق دي وپېژندل چې پلار دي په ۵۲ کاله کې پرې نه دی پوه شوی؟ ستا دومره زردا يقين څنگه حاصل شو چې زموږ د دې خړې دنيا ټول حرکات، ټول افعال او ټول اوضاع غرضي، تصنعی او مطلبي دي؟

خيالي دنيا

ته څنگه ژر پوه شوي چې دلته په خدا خوله بېرته کول په کائناتو پورې خدا کول دي؟
تا ته دا راز څرنگه فوراً کشف شو چې مونږ ټول د ټپټو خواهشاتو غلامان يو؟ تا ته
زمونږ دا نفسي کیفیت څرنگه دستي در څرگند شو چې زمونږ لويه هونبیاړي داده چې د
خپلې خپټې د کندو ډک ساتلو دپاره د خلکو په شرف، ناموس او حیات لوبي کوو؟
البتہ داده څرگنده شوه چې چېرته چې نرد بنځې قدر قیمت نه لري نو هلته به د بنځي
څه قیمت وي؟ ته په دې پوه شوي چې په نیم قرن ژوندون کې د چا نارینتوب او بنځه
توب نه معلومېږي نو هلته سترگې غړول څه فایده کوي؟

ستا یقین راغلی وو چې چېرته چې بنځه تش د نفسي خواهشاتو آله او د یو بندي مریي
په شان وي او د مال غوندي بازار ته عرضه کېږي، نو هلته د طفولیت نه سریتوب ته
تگ کول له سریتوبه تېښته ده، نو ځکه دي د دې ځمکې د مخ نه دهغې خپټه بهتره
وگڼله، سترگې دي پټې کړې او تر ابدې پوري.

زه پوهېږم چې ته په حقه یې، تا د خپل شاوخوا د بې مزې، بیمعنی، پوک، په غم لړلی
پوچ ژوند څخه مرگ بهتر وگانه. لارې، او په حقیقت کې دي زمونږ په نه تلو و خندل. ته
په حقه یې ځکه چې ستا شکېدلی کمیس زمونږ ټول قدرت څرگندوي. تا ډېر ښه وکړه
چې د مرگ دومره اوږده لار دي چې پلار دي په نیم قرن کې طی نکره تا په څه کم دوه
کاله کې ووهله. ته د حیات د مراحلو په لنډولو کې له مونږ چالاکه وي. تا د برق په
سرعت هغه لاره ووهله چې مونږ ورباندې څښېږو. اخر ځای خو هماغه دی چې ته ورته
مخکې ورغلي.

مگر دا مې ارمان دی چې تا ته د مرگ مدھش هیکل خپله توره مهیبه خوله وازه کړه او
در نېږدې کېدو، نو تا به ضرور شاوخوا ته کتلي وي، ته به ډارېدلي یې او ادې ادې،

خيالي دنيا

او دادا به دې نارې کړي وي، ليکن په دغه نيمه شپه کې نه تا سره ادې وه، او نه دادا چې ته يې په غېږه کې نېولي وای، په تا يې ژړلې وای، او اوښکې يې تويي کړي وای، ډېر افسوس دی چې مور دي د شفاخانه په بله خونه کې له ځانه بېځانه پرته وه. او دادا دي دواورو د يخ باد په زغملو سره تر نېمې شپې په دروازه کې ناست وو. اما تا يوازې او د بېکسۍ په عالم کې ساه ورکړه او سترگي دي پټې کړې. ښه ده ستا دي په مخه ښه وي، ورځه هغه ځای ته چې هلته دا شيوه نه هېڅ نشته!

کابل - حوت ۱۳۲۲

سپلاني مرغی

سبا وو، لمر ایله د غره له خو کې خړیکه وهلې وه.

د باغ زېږي ونې د لمر په طلايي شغلو کې داسې ښکارېدې لکه ښکلي پیغله چې پس له مرگه د سرو په گانو سینگار شي. د سبا وون شمال د ونو پښه په رکاب پانې رېږدولې، تابه ویل: تبجن ناروغ دی ساړه لرې اخیستی. د ونو له پانو داسې نری غمجن غږ پورته کېدو لکه د کمزوری ناروغ زگيردی. د ونو په خانگو سپلاني مرغی ټوغی ټوغی جوړه جوړه ناستي وې. چوپه چوپیا وه د پانو له شرنګا، او د کوچانو د کډو د تگ له آوازو څخه پرته نور څه نه اورېدل کېدل. یوې مرغی د وزر له ښکو سر راواپست وچغېده. لکه چې ویل یې: ساړه دی. بلي ویل: هو، خزان دی، اوس د کوچ وخت دی. څلورمي ویل: تازگي ولاړه او گلان مړاوي شول.

دوی یوې بلې ته وکاته او په نرو نرو ښکلو آوازو یې د باغ زېږو ونو او مړاوونو گلانو ته (د خدای ښه) وویل. او لارې. دلته دوه مرغی پاتې شوې. هغوی وویل: دا زموږ جاله ده. دلته مو کور دی. دوی ویل: مونږ د سرو تودو له کبله خپله مېنه او کور نه شو پرېښودای. دوی خپلو بچو ته نصیحت کاوه چې زړونه ټېنگ کړئ، په ښه او بده کې خپله ځاله پرېږدئ. دوی وویل: خزان تېرېدونکی دی او ژمی هم. پسرلی به راشي، گلان به وغوړېږي. شنیلې به وټو کېږي او بیا به مرغی راپیدا شي. دوی وویل: خیر دی سپلاني مرغی. دې په پسرلي زموږ له باغه خوند اخلي، زموږ د باغ مېوې دي خوري خو باغ زموږ ده دی. په مونږ دا باغ او د دې باغوان گران دی.

هو، دوی ته دا خزاني باغچه جنت وو، ځکه چې د سپلاني مرغی نه وې او دځالي سره یې مینه وه، د سپلاني مرغیو پشان یې د بل د باغ ثنا خواني نه شوه کولای.

خيالي دنيا

د بېوزلو او یتیمیانو غوندي له یخنی رېږد بدلې خو حاله یې پرېنښوده.

بندي توتي

دا نري او خواشيني اوازونه چې اورېدل کېږي، دا د څه شي دي؟ آه، دا آوازونه د هغه توتي دي چې په پنجره کې بندي دي. واي. دا د توتي بچوري کوم ځيگر ور له خپلې ځالي رابېل کړي دي؟

آه، دا آوازونه څومره غمجن او دردناک دي؟ دا وړوکی د توتي بچي د خپل مور و پلار او د خپلې ځالي په ياد څومره ژړوونکي غږونه باسي. آه، ناله کوي او خپلې ځالي پسې ژاړي.

افسوس دی خلک په تېتر کې زړونه نه لري چې د دغسې وړوکي او نازکه زړونه ازاروي؟ خلک دا ولي کوي؟ د خپلې خوشحالي د پاره؟ خود خلکو د غم خوړلو لپاره دي ځان زهيريوي او ځان دي پرې خوشحالوي کنه. تاسف دی د خلکو په بې ذوقۍ.

د ستورو دنيا

د ستورو په دنيا کې خدايزده چې هغه څه شی دی چې ما خپل ځانته راکاږي.

هغه څه شی دی چې هغه ته گورم يو مضطرب اطمینان مې په زړه کې ځای نېسي؟ زه وینم چې دغه ستورو کې څه داسې غلی او چوپ دی لکه د خیال ژوروالی، او څه داسې خړ او لري دی لکه د تېرو ورځو یاد.

څه رانه او ځلېدونکي دي لکه د پاک زړي او صاف باطني محبوبې سترگي. او څه داسې برېښي لکه د هغې مور د مینې ډکې سترگي چې ورک او لاد پسې چې نارې وهي او د اوبنکو ډکې شي. بنه نو په دې آئینو کې د انسان د ژوند عکس ښکاري؟ یا دا چې دا ډېرې زموږ په غم او ښادۍ باندې خپله رڼا غورزوي. او هره شپه په اشارتونو او سترگونو مور ته څه وايي؟

که دا نه وای نو بیا د دې ستورو په دنيا کې نور څه دي چې ما خپلې خواته راکاږي.

چې ورته گورم زما زړه کله غمجن شي او کله خوشحاله. زه پوهېږم چې زه یو مسافر یم، د سمې لارې نه او وښتی او که څه هم خلاص او پرانېتی یم، مگر د خپلو رنگا رنگ خواهشو په رسیو تړلی یم د دنيا په قسما قسم خوندو مین یم، لېکن د خپلو اکثرو قوتو څخه بې خبره، د هر شي طالب (غوښتونکی) یم لېکن د هغه د موندلو سره د خپلې آرزو نه بېزار زما ورځي د هوسایي او سکون نه خالي دي، او زما فضا د تخیل د الوتو لپاره تنگه او ناموزونه ده لېکن زما لپاره د خوشحالی یوازې یو سبب موجود دی: څه...؟ هغه دا چې زما شپې تر اوسه په دې حیرت کې تېرېږې چې گوندي د حسن په دې لوبوونو کې هغه رڼا چېرې پته یا ښکاره موجوده وي چې زما روند او سوی

خيالي دنيا

(قسمت) برخه يې لتوي؟ او هغه عصمت به پکې چېرې مونده شي چې زما په گناه ککر زړه يې پلتي؟ او هغه راز به پکې ظاهر يا مستور اېښی وي چې د هغه پسې زما زړه په تلوسه کې دی او ټوپونه وهي. ښه نو د نا کرارۍ څخه گوندي چېرته د پتېدو ځای نشته؟ او که رښتيا دانه وي نو،

د ستورو په دې دنيا کې نور څه دي چې ما خپل ځانته راکاږي؟

زه په دې پوهېږم چې زما په ژوند کې تر ټولو ثابته جذبه د عشق جذبه ده او په مخلوق کې رښتيني جلوه، د حسن جلوه ده او زه د دې هم احساس کوم چې هر کله زه په دې لېرې لېرې رڼا گانو نظر اچوم نو زما په جذباتو کې تلاطم پيدا کېږي، او زما ژوندون وړان وي جاړ ښکاري، په هغه وخت کې زما زړه پوهېږي چې ده د خپلو آرزو گانو پسې خپل قيمتي وخت بایلودلی دی، او خپل بې بها فطرت يې د عبث شيانو په عوض کې خرڅ کړی دی، يوه زمانه داسې تېره شوه چې ما مينه د غرض سره ملگري ومېنډله. وفا مې د بې وفايي سره يو ځای ولېده، ضمير مې د خپل نفس سره لاس وگرېوان وليد، زما د عمر خوږې ورځې داسې تېرې شوې، افسوس! لېکن ډېر شکر ونه دي چې يو مسرت تر اوسه ما د پاره باقي دی، چې زما شپې اوس هم په هغو ښکلو قنديلو رڼا دي چې د هغو شغلو زما په غمجن زړه کې لويه آرزو بيدا کړيده، زه وپوهېدم چې د انسان د ژوندانه صحيح سکون د اضطراب سکون دی، زه پوه شوم چې آرزو د څه آسان شاني حصول لپاره نه ده، عشق د يو ارزان وصل لپاره نه دی، او زه ورسېدم چې رښتيني کشش هغه دی چې تل زړه خپلې خواته کاږي، رښتيني آرزو هغه ده چې تل د تکميل په تلاش کې وي، او رښتيني محبت هم هغه دی چې د محبت د مدعا لپاره پرله پسې جدو جهد وکړي. او دغه جدو جهد د ژوندانه مال وگڼي.

سېلاب

اوه، دا څومره تياره ده، څومره توره ورپخ ده، په دې ټكنده غرمه كې دومره تياره، ته به وايي چې د تروپمې ماښام دی !!

دا لمر خاته او لمر پرېواته له خواتورې توري غونډې غونډې ورپخې، اوه، څومره په سرعت حرکت کوي. رڼا هېڅ نشته !!

اوهو، غره، دزهار، سړی به وايي چې گوندي کوم لوی ښار بمبارد کېږي. اوه، برېښناگانې داسې ښکاري لکه د اور مترو کې. يا لکه آتشي ښېښې چې په کوم ځای وړول کېږي.

سخت حال دی، بده ورځ ده او ضاع ډېره خرابه ده، د دې ورپخې د شان سره باران، ږلې، تندرا او سېلاب لازم برېښي.

آه، د سېلاب مخه، او دغه کلی، دا څوک دي. دا ولې داسې بېخبره دي. دلته هېڅوک خوزېدونکی نه ښکاري. آوازونه نه اورېدل کېږي. دا ولې؟ د خدای لپاره دوی ویده دي او که مړه !!

دغه سېلاب راځي، دغه يې مخه ده، ټول به يوسي، آه په دوی کې به ماشومان وي، ښځې به وي، ښکلي ښکلي نازنينان به وي، د ارماندونو او آرزوگانو ډک زړونه به وي، ټول به يوسي، آه برباد به شي.

هلې، وېښ يې کړئ، ورغږ کړئ چې څه چاره وکړي، دومره غلغت. دا غرمه او دا دروند خوب! آه، دا ټول وېده دي. ټول وېده دي!؟

خيالي دنيا

فرض کړو چې څومره غريزې، هغومره نه ورېزې، توره وېرول کوي او سپينه وړول کوي، څومره چې وايي هغومره نه خېزې، مگر بيا هم په لوړو غرونو خو باران کېزې، واورې ورېزې. او د دې نتيجه سېلاب وي، هر کله چې وي دا سېلاب به راشي او ټول به يوسي !!

دا چې د سېلاب مخه چانېولي ده، سيندونه چا بند کړي، بل ځای هم نشته او نه د تېبنتي لار چې څه وي هغه به وي. بې همتي ده.

سېلاب خود کلکو گټانو او تړو سره لگېزې مگر ډډه ترې کوي. د انسان عزم، همت او اراده د زمانې د سېلاب مخه لاهم گرزوي، پاتې لاد باران او اسمان تل د همتناکو د ارادې په موافق حرکت کوي !!

د ژوندانه طلسم

بس، همدا وو ژوندون؟ زور سپړی د ژوندانه په غاړه ناست. خپلو آرزوگانو بېړۍ يې تلو نكې لېده، سوړ او سپلی يې وايست، او دا خبره د ده زړه د عمق نه داسې راووته لکه په اوبه کې چې يو شی ډوب شي او د اوبو په سريې خو بېرې څرگندي شي. د ما بنام وخت دی او دلته د ژوندانه ما بنام دی.

په اسامان باندي د لږو ورځو سپوږمۍ خپله بنایستو کي رڼا خپره کړیده، مرغۍ په هله هله خپلو ځالو او د شپې ځایو ته ځان رسوي؛ لمر لوېدی دی. دغه دی دا تنکی سپوږمۍ چې د تېرو لومړنیو غورسکو باندي لږه شاني پازه غورځولو لپاره دنيا ته راغلي ده. پرې به ووځي او په هر شي به تور تم شي.

د زاړه په زړه کې هم د یو لطیف احساس خلک تر څه وخته وځلېد، د ده د بنکلي ځمليتوب ورځې تېري دي، اوس به دا زور والی او د هغه احساس هم تېر شي، او د ده روح به د خپلې وروستۍ استوگنې د ځای خواته وزرونه خپاره کړي وابه لوزي. د ځانه سره يې وويي: اې ژوندونه ته همدا وې؟ ده بيا سر و خوزاوه، ويې ته ټوکه يې او که نه لېکن ځوانۍ خو اړومرو ټوکه ده.

دا يې وويل زور غلی شو، نور څه يې د خولې نه وانورېدل شول هغه اوبو ته په څېر شو چې د بېړۍ په ډډو لگېدې؛ د ده رباب، د ده هغه د خوشحالی ملگری چې درست عمر هر سبا ما بنام په ده د ارمانونو سره په يو غږ غږېدو د ده له لاسه ولوېد.

بېړۍ په تلو کې ده، زور خوار خفه او غمجن دی، لېکن بېړۍ والا خوشحال او په خدا دی.

خيالي دنيا

دا صورتونه څوک دي؟ زړه ولې خفه دی؟ بنه نو، دی د دوی د جلا کېدو په خیال غړند دی؟ دی غواړي چې که خدای وکړي زرتزره د ده د سترگونه پټ شي او د دوی یاد هم د ده د پاتې ژوندانه څخه د غلط توري غونډې لېږي شي. ځکه چې دا هغه زړه غاوونکي شيان دي چې د ځلمېتوب د نشې په ورځو کې هر وخت د ده د زړه نه چاپېره وو؛ د ده په زړه یې پرده غوړولې وه، ده د اګمان کاوه چې زما سترګې د حقیقت تصویر وینې، څه چې وینم هغه هماغسې دی هم. ده د دنیا په رنگونو کې خپل زړه رنگ کړو. او د دغه رنگ وړ کولو څخه یې د ژوند په بنایست سره تعبیر وکاوه؛ دنیا د خوشحالیو یوه سلسله جوړه کړه، لومړی د بنایست سبا خپل جعلی نور خپور کړ، بیا رڼا شوه نو د عشرت ورېځ په فضا کې خپله چتری و غوړوله، ورېځ ورکه شوه، بیا نو د مستی رنگ د سرې زرغونې په شان په اسمان خپل ټال واچوه؛ د ژوند ورځ په دغه ډول تېره شوه؛ اسمان شین شو چې وی لېده ما بنام نېږدې دی، نو ورڅرګنده شوه چې دغه زړه غلوونکي شیونه په اصل کې د ځوانۍ تېراپستني وې، چې وو یو څه او بنکار بدل بل څه. کله د زړه د مجلس رنگ و رونق په دوی سره وو، اوس د دوی قلعي لېږې شول نو دوی خپل د دې مجلس نه مخ واپراوه طاقت، قوت، قدايي، عشرت خودي، آزادي، ترقي، بنایست، مینه، عدل، علم، باورد دې ټولو پټ بنکاره شول. حیات زړه څه فرض کړی و، او څه یې ومپند. لیکن د یو قوي روح ته د حقیقت په لېدو کله ضعف پیدا کېږي؟ ژوندون بېشکه یو طلسم دی چې ماتېږي، خود یو زړور انسان لپاره څنګه بنکلی دی دا طلسم، او څنګه خوندور دی دا ماتېده. خبرېده د هونبیار زړه لپاره لوی تسل دی او د حقیقي ژوند لپاره مرګ هډو څه مرګ نه دی.

خوندور خوب

مازدېگر لمر په غره غره دی، دانگر په منځ کې، د گلانو د کياريو په غاړه وړوکی ماشوم په لوبو بوخت دی، په لمن کې خاوري اخلي له يوه ځايه يې بل ته وړي، او هلته يې غونډوي. مورد کاله په کار اخته ده، په ډېره بېره لگيا ده، کالي کونډي سنبالوي؛ ځکه چې ماښام دی. او وخت ناوخته دی. د کار په منځ کې يې چې پام شي نو غږ کړي چې زرگيه څه کوي رايه ناوخته دی. هله څار دي شم. ماشوم په خپله نيمکۍ او خوره ژبه ووايي: ډوډو پکه کم. مور: څه کوي؟

ماشوم: ډوډو پکه کم؟ (يعني ډوډی پخوم) مورد کاله به کارو بوخته او ماشوم په خپلو لوبو. وړې وړې مرغۍ چې په کياريو کې يې ټوپونه وهل، خوشحاله خوشحاله او جلتې جلتې گرځېدې، يوه يوه والوته، او ټولې خپلو بچيو او ځاليو ته لارې. وخت تېر تېري، لمر ولوېد له، له بنکې تياره راپورته او د ځمکې په مخ راخوره شوه، د آسمان په شنه او نامحدوده فضا کې ځای په ځای ستوري راښکاره شول.

مور چې د کار د بېرې نه خلاصه شوه، له ځانه سره يې وويل: آه، ماښام دی، تېرغونۍ شوه، بچی مې هلته لوبې کوي. آه، زما هېر شويدي، ورغله څه گوري. ماشوم د خاورو نه وړې وړې او پلنې پلنې ډوپکنۍ جوړې کړيدي. خرپر پروت دی، چې سترې شويدي. به خاورو کې يې سراپنې دی او د خوب د قاصدانو لاس ته يې ځان سپارلی دی.

د ماښام خره تياره کې مورد خپل ماشوم سرته ولاړه ده، زړه يې د يو عالم ترحم او رقت نه ډک دی، او چرت وړي ده.

خيالي دنيا

هو، د ژوندانه مثال همدا دی.

مونږ په خپل ژوند کې همدغسې په خاورو لوبي کوو په دغه لوبو اخته او سوچه د مرگ دروند خوب په مونږ خپل چپا و راوړي، او بل عالم ته مو بوزي. مگر آه خومره خوږې دي دا لوبي او خومره خوندور دی دا خوب چې په خپله خونبه او آزادي سره وي.

په خلکو مين

زه دا نه وایم چې ماته روپی، بنکلي او غټې چوکۍ را کړئ. دا شیونه د هر چا نه وي په کار، او زما هم ورسره شوق نشته، زه وایم: راحی چې دا فکر وکړو چې موږ ولې خفه یو؟ خلک ولې یو له بله ژاري؟ او آیا موږ دا نه شو کولی چې ژرېدونکي سترگې د رحم او عاطفې په دسما لپاکی کړو؟ آیا دا نشو کولی چې خفه خلک وځنوو؟

که دا ټول ممکن وي، نو موږ د مال، دولت، چوکۍ او د بدبې د زیاتې اندازې لپاره هغه کوشش ولي وکړو چې عمومي خپگان یو تر بل زړه بد او ی پیدا او زموږ د ضمیر آزادي سلب کاندې.

ما سره د غسې ارزوگاني دي.

زه غواړم چې په دغسې شان تاسو سره وغږېږم. زه له تاسو نور څه نه غواړم، تاسو فقط زما خبرې واورئ. زه غواړم چې ستاسو په جرگو کې تاسو سره کېنم پاڅم، ځکه زما تا سره کاره دی. هماغه څه چې په یوازې توب ماته رابنکاره شوي دي، هغه ستاسو په مخکې کېږم.

زما دا یقین دی چې ماته دا یقین بېخایه نه دی پیدا شوی.

راحى، زما خبرې واورئ، که ستاسو پکې فايده وي ويې منئ، که نه نو، په عقل او منطق یې رد کړئ.

دا دنيا له عشقه ده، او په عشق ودانه. هر څوک یو عشق لري. زما عشق له تاسو سره دی.

خيالي دنيا

دا خبره نا اشنا مه گنهي.

باور و کړي چې زه د ژرېدونکو سترگو سره ژاړم. کوم وخت چې زه د خوشالي منظر ووينم خوشالېږم، او چې د عظمت مظاهر گورم کله راباندې رقت او کله ترهه غلبه کوي. زه پوهېږم چې په دې شين اسمان، هواره ځمکه، گڼو ستورو، لويو غرونو، روانو سيندونو، حيرانو ډاگونو، شنو فصلونو، حيواناتو او نباتاتو کې څومره د عبرت جلال او جمال منظر موجود دی.

دا موجودات ټول گویا دي، ټول خبري کوي، تاسو ورباندې پوهېږئ، که نه؟ رايي چې زه تاسو ته د ژوندانه او زندگي له اسرارو څخه بحث وکړم، د عشق او مينې لوبه دروښيم.

وگورئ پورته فضا څومره رنگينه، وسيعه او حيرانوونکې ده، رايي، چې هلته ولاړ شو. رايي چې د غره په سر وڅېږو او لاندېني بناونه وگورو. دا چې موږ پکې اخته يو، څومره وړې وړې او ناڅېزه خبري دي. د پنځلسمې سپوږمۍ نوي سرو هلي دي، هر څه د نسترن په گلابو کې پټ دي، فضا خاموشه ده. رايي چې ستورو ته وگورو، او خبرې ورسره وکړو، وگورئ دا دنيا څومره ښکلې او ښايسته ده، د دې دنيا نه مخکې او وروسته به لا څه وو، او وي به؟

گورئ لږ ځان وزگار کړئ او زما خبري واورئ.

تاسو ولې د ژوند حقيقت هېر کړی دی؟ ما در پرېږدئ چې درسره وغږېږم. که تاسو نشئ راتلی، زه به درشم.

خيالي دنيا

هو ، زما خبرې واورئ، او فکر ورباندې وکړئ، زما د ټولو فکرونو حاصل تاسې
ياست.

زه تاسو غواړم، ځکه چې تاسو زما قوم ياست. او زه په تاسو مين يم. کټ مټ هماغسي
لکه مور چې په اولاد مينه وي. مهرباني وکړئ، تاسو زما خبري واورئ. او له ما هغه
څه مه غواړئ چې زه له تاسو نه غواړم.

په يو لوی محفل کې يو نری سړی پاڅېدو او دا تقرير يې په نرمه او رقت انگېزه لهجه
واوراه، حاضرينو ځېنو ژړل او ځېنو خندل، مگر ځېنو يو تر بله وکاته او ويې ويل:
دروغ نه وايي په انسانانو کې دغه مقام شته او دا سړی شاعر دی.

کابل - جوزا ۱۳۳۴

د کوترې صوفيانه ژوند

کوتره خپلو بچو ته نقل کوي: کوم وخت چې زه د جهان له هر ښه بده بېخبره، د ورکووالي او صباوت په غفلت کې له دنيا او مافيا نه آزاده او د مور و پلار د سيوري لاندې د بېغمۍ په تخت ناسته وم، نو هغه وخت ما دا خبره اورېدلې وه په دنيا کې بايد د عمر تېرولو لپاره داسې لار وکتل شي چې بېخې بې خطرې او هېچا ته پکې آزار نه وي او په کار دی چې سړی د محبت، لطف، مهرباني، همدردی او نرمي مجسمه وي ځکه چې په دنيا کې که خوږ شي دی خو مينه ده. جنگ جگړې عمر بې مزې او پيکه کوي، بد نيتي او فساد په طبيعت غالب کوي، نو د ژوند دا پرامنه فلسفه مې خوبه شوه، د ځان لپاره مې خړ کالي او د يهود و يلو لپاره مې د لوړو ونو څوکې خوبې کړې، نه مې په چا کار لرلی دی نه غرض، نه مې چاته ضرر رسولي نه تکليف، نه مې د چرچنرو په شان د چا شولي خوړلي، او نه د ميناگانو په دود پردي انگور او انځر، زه ومه خپله ځاله بچي او د خداي ياد.

اکثره وختونه مې چې نور څه نه دي مېنډلي نو د خاورو په شمکو مې قناعت کړيدی، يا مې په تشو تلو کې کرواړي کړي، او د بلبلو په څېر مې د گنگوتو؛ او د مرغيو په خېل مې د ملخانو ازار نه دی اخېستی.

نو په دې کې زما د مقابلې او مدافعي اسباب د نه استعمال په سبب بدلېده بدلېده اوس وگورئ، زما پخه مېنوکه، سړې پښې لکه د خيالو ټکو پېغلو، زما حالت بالکل اوښتی دی.

حوصله مې پسته شوي، او جرأت مې کم شوی دی، يوازې زه نه داسې حالت او د ټول قام دی نو ځکه پېښه دا ده چې:

خيالي دنيا

دښمنان مو په خپل کور، مېنه او وطن کې نه پرېږدي، هېڅ په هېڅ راباندې تعدی او ناروا کېږي. او داسې ناروا چې زه يې هېڅ نه شم زغملی. دښمنانو رومي زمور مېني او وطن ته ځان رانږدې کولو آخريې زمور په وطن د غاصبانه تصرف عزم وکړو، دا څوک دی؟ دا شوده پښتې، چالاکي وږي سترگي ميناگانې دي. د ډېرو کلو او مودو څخه چې هېچاته دهغې وخت او نېټه نده معلومه، چې زمور رومي مېني پلرونه پدې بڼو نو اېسارونو او تړو کې او سپدل، د څه مودې څخه ميناگانو دغې پلو ته پښه را اوږده کړيده، زمور په مېنه او قام چور او چپا وکوي، شرم، حيا، له خدايه وېره نشته.

نوزما اوس دا پوخ يقين راغلی دی چې په دنيا کې څوک په داسې صلح پسندې او داسې متصوفانه ژوند د اشرارو له لاسه نه شي اوسېدی، نو علاج دا دی چې که غواړئ په دنيا کې د خپل قام سره په خپله مېنه کې آزاد اوسئ نو مېنو کو او نوکانو ته د فولاد پوښونه ورکئ، او دا د کوټرو جامه د باز په جامه بدله کئ، زما تاسو ته وصيت دی او تاسو يې خپلو اولادونو او خپل قام ته ورسوئ.

کابل ۱۳۱۴

د گلاب گل

په دنيا کې د نزاکت، خوشبويي او بنايست د پاره د گلاب گل د هر څه نه زيات مشهور دی گلو نه نور هم بې شماره دي، ولې کوم صفتونه چې په گلاب کې دي هغه د بل يو گل هم نه دي په نصيب شوي، لکه چې په هم دي وجه گلاب د تمامو گلونو (بادشاه) گنلی شي. د مشرق په شاعرانو او ادیبانو کې خو به ډېر کم داسې وي چې هغه په خپلو شعرونو يا په تحريرونو کې د گلاب گل په هر لحاظ بهترين شی گنلی نه وي. يوازي په مشرق کې څه چې په مغربي ملکونو کې هم د گلاب گل ته امتيازي درجه حاصله ده او د شاعری او د ادب دايرې نه بهر د يورپ يو عظيم الشان تاريخي جنگ هم د گلاب د گل سره وابسته دی. دا جنگ د گلاب د گل په جنگ مشهور دی. ځکه په دې جنگ کې به يوې ډلې د سپين گلاب گل او بلې ډلې به د سور گلاب گل د ډلې د نشان په طور استعمالوو.

گلاب تقريباً د دنيا په اکثر و ملکونو کې پيدا کېږي ولې زيات په هندوستان، ايران، افغانستان منځني مشرق او د يورپه اکثر و ملکونو او پخو علاکو کې پيدا کېږي. په دنيا کې د گلابو د ټولو نه لوی باغونه په بلغاریه کې دي وايي چې د بلغاريې گلاب په دنيا کې خپل ثاني نه لري. د لېري لېري ملکونو خلک د بلغاريې د گلابو د باغونو د لېدو لپاره بلغاريې ته ځي. او د ټولو دا خيال دی چې دومره اعلی گلاب بل هېچرته نشته.

نن ورځ د گلابو بې شماره قسمونه راوتي دي. او په باغونو کې رنگارنگ گلاب لېدل کېږي. ولې عام خيال دا دی چې په دنيا کې د ټولو نه اول، خدای پاک سپين گلاب

خيالي دنيا

پيدا كړی و چې تر لېري لېري پوري به ترې نه خوشبويي تله. ورو ورو چې زمانه تېرېده نو په خوشبويي كې يې كمی راتلو او مختلف رنگونو هم پكې پيدا شول.

نن ورځ سور گلاب ډېر عام دی او د دې سور گلاب په نسبت ډېر دلچسب روايت مشهور دي.

وايي چې څه وخت بي بي حوا يو سپين گلاب بنكل كړو نو د ډېر شم او حيانه د گلاب په هر يو رگ كې سرخي راغله او د هغې ورځې نه د گلاب رنگ سور شو، او سره گلاب پيدا كېدل شروع شول.

دغه شان يو يوناني روايت دی چې يوه ورځ زهرې (وينس) په ايډ وينس پسې منډه وهله چې په پنبه كې يې د سپين گلاب اغزی مات شو، گلاب د ډېر شرم او خجالت نه تگ سور شو.

پارسي حكايت دا دی چې يوه ورځ بلبله د گلاب په بنايست او خوشبويي دومره مسته او بې خوده شوه چې به سينه كې يې د گلاب اغزی ننوتل او وپني پرې راماتې شوې، دا د وينو څاخكي چې په سپين گلاب پر بوتل نو هغه سور شو او د دې بس سور گلاب پيدا كېدل شروع شول. خير حقيقت هر څه چې وي خونن ورځ سور گلاب د سپين گلاب نه ډېر عام دی او خلك يې زيات خوښوي.

د رنگ نه علاوه د خوشبويي په لحاظ د گلابو دوه قسمونه دي:

يو سوچه او بل جوته. په خوشبويي كې د اصلي سوچه گلاب برابر بل يو گل هم نشي كولی. د دې گلاب نه د دنيا بهترين عطريات، او عرق جوړېږي. د دې پانو او اوبه په

خيالي دنيا

ډېرو رنځونو کې د دوا په طور استعمالېږي او ډېر فايده مند گڼلې کېږي. جوته گلاب
بنايسته او رنگيز خو ډېر ډي ولې خوشبويي پکې ډېره معمولي وي.

د گلاب گل د بنايست معيار گڼلې کېږي او د عيش او عشرت په سامان کې ورله
امتيازي درجه ورکړې شوي ده، د هندوستان د مشهورې ملکې نور جهان خو گلاب
دومره خوښ وو چې يوه لحظه يې له ځانه نه جدا کولو د حمام په اوبو او د لمبلو په
تلاوونو کې به د گلاب گلونه هر وخت پراته وو. او په هندوستان کې خو دا خبره ډېره
عامه ده چې د گلابو عطر د نور جهان ملکې ايجاد دی.

د يورپ لوی لوی بادشاهان هم د گلاب د گل ډېر شوقيان وو لکه چې يورومي شهنشاه
گيلې نوس دا حکم کړی وو چې زما په بستره کې هره شپه د گلابو گلونو غوړوی، د ده
په نسبت مشهوره ده چې يوه شپه دی د گلابو د گلونو په بستره ځملاستو او سحر
راپاڅېدو نو په ملا کې يې درد وو، نو کرانو ترې تپوس وکړو چې صاحب څه وجه ده؟
شهنشاه ورته وويل چې بېگا زما په بستره کې څه سخت غوندي څېز پروت وو. بستره
راتوله شوه او معلومه شوه چې د گلاب يوه غوټی په غلطۍ سره په بستره کې اچولی
شوي وه. دا د پخوانو بادشاهانو د نزاکت حال وو.

په يونان کې به پخوا د هايمن نوي جشن په موقعه د هلکانو جنکو په سرد گلاب د
گلونو تاج پسرول کېدل او شاعرانو، ادیبانو او د قوم بهادارانو خلکو له به د گلاب د
گلونو تاج په انعام کې ورکول کېدو. د دې نه زياته د قدر او عزت بله نښه نه وه.

دغه شان د يورپ عيسايي بادشاهانو کې چې به چا د عيسائيت اعلى ترين خدمات
وکړل نو د ورم ستر پاپ به هغه ته د روم دلويي گرجې د گلابو يو مقدس بوتی لېږلو او
دا به په مذهبي طور سره انتهايي اعزاز گڼل کېدو.

خيالي دنيا

ڊڪ ڊي باغ ڊگلو نو، يو تر بله بنه بنڪاري
زه بلبل گلاب ته عم، ماته نور خه نه بنڪاري

ای باغوانه

دا څنگه پراخ بڼکلی او تازه باغ دی؟

جگ فولادي غرونه، په لمنو کې يې د شورو په شان د سپينو صافو، رڼو او خوږو اوبو ويايې لکه پېغلي چې د صحرا په سپل وتلي وي، د لوړو لوړو پولو څخه رادانگي. کږې وږې په مستی-مستی درومي. او د ريډيو، غاټولو او ارغوانو په سرو او شنو چمنو کې ننوزي.

واه، څنگه بڼه هوا لري.

په دې هوا کې زړه خوشحاله پېږي، طبيعت غوړ پېږي، او روح تازه کېږي. د جنت هوا او د جنت مېوې دلته دي. د پسرلي او تازگي کور دلې دی. له دې ځايه، نه ووځي، خو په نوره دنيا کې دوره کوي.

وگورئ، د دې باغ مرغان څنگه بې پروا، څومره شوخ او آزاد دي.

رنگارنگ پيمخي مرغان په خپله خوبه، په شنو چمنو لوړو ونو او اوچتو غرونو کې بې قيده گزوي، سيل کوي، تفريح کوي او سپلونه او سپلونه الوزي.

د دوی په منع کې د همدردی، خواخوږی، آزادی او مېني محبت ټول مظاهر په اصلي صورت سره موجود دي. د ظاهر داري، دوه رنگي، غولوني او سترگو ته د خاورو شيندلو اصول دلته نشته.

دا ځای د وحشي او مهذبي دنيا دواړه رقمه غلامي د داغ نه پاک او داسې سپين سپېڅلی دی لکه د پښتنولي دنيا.

خيالي دنيا

راځئ وگورئ ، دا بن ، هغه بن ، دا چمن ، هغه چمن . دا اوبه ، هغه فواره . دا ډنډ ، هغه شرشره ، دا گلان ، هغه کياري .

وگورئ: هغه نيالگي څنگه بنايسته نيالگي دي . راځئ چې ورشو ويې گورو . اوه ، دا خو لويه ونه ده . او هو ، دا څومره لوی ډډ لري او بېخونه يې څومره لري لري تللي دي . معلومېږي چې په اصل کې همدغه يوه ونه ده . بېخونه يې تللي ، چېرته ورته بن او چېرته ورته د گلانو غورسکې ټوکېدلي دي .

راځئ چې وگورو چې د دې پانې ولې زېږي دي ؟ ولې وده نه کوي ؟ او ولې دغسې لکه چې بېخونه لري بناخونه نه لري ؟

بڼه ، ورباندې د لمررڼا او حرارت نه لگېږي او که چينجی پر لگېدلی دی .

دغه سپرې څوک دی ؟ وينې دغه . دا گوره چې تسکوره او تبر ورسره دی . دا - دا څه کوي ؟ دا دا خود ونې بېخ راسپړي . اوه ، دا خود تبر گزارونه ورباندې کوي !

اې سپرېه ، دا څه کوي ؟ مه ونه دې واپسته .

اوه ، ته وايې چې بېخ کې يې چينجی دی دغه ترې وباسم . نه دغسې نده . تا خو ټوله ونه له بېخه واپسته . وا د خدای لپاره ونه يې واپسته . دا سپرې څه مطلب لري ؟ مه ، مه ، وهه . د دې په وهلو ټول باغ زېږېږي . بس کره ، ونه وهې . مه خبردار . دا وپره شته چې دا مرغان دې ټونگه ټونگه کړي . دا باغ بې خاونده ندی . دا ډېر غيرتي باغوان لري . او هر چاته ظاهر دی .

هلی ، گوره ، ونه يې واپسته . په انو بانو . او په خدا خدا .

خيالي دنيا

وا ، هغه بل يې په څانگو لگيا دى.

اف يو يې په ډډ لگيا شو .

اه ، باغوان يې څه شو ؟

هغه دى له ورايه گوري ، خو پام يې نه دى .

وگورئ ، يو يې په مخه کې ولاړ دى ، او په خبرو کړى يې دى . هلئ ورغږ کړئ ...

اې باغوانه ، د خداى لپاره ، ستاد باغ لويه ونه وهي .

هله !!

کوه هله !

د دنيا وپش

د آسمانونو پورته خواته د ځمکې د او سپدونکو د پاره دا، ندا، راغله: اي د ځمکې خلکو، دنيا زما مال دی خو تا سو ته يې پرېږدم پخپل منح کې يې په ورورۍ، برابره ووبشئ.

زور او ځوان، عالم او عامي شهري او دهقان، ټولو رامندې کړې او پرې را سره شول. دهقان د تخم کرلو د پاره د ځمکې يوه حصه رايله کړه، بنکاري لېنده په اوږه کېښوده د ځنگله لاره يې ونېوه، تاجر چې څومره د لاسه کېده خپلې کېسۍ او هميانۍ يې د زرو او جواهرونه ډکې کړې، پادشاهانو خپل حکم او نفوذ، باج او خراج په خلکو تحمیل کړل دنيا په دغه شان تقسیم شوه او هر چا خپله برخه واخېسته.

يو ازې شاعر بېچاره د دې لوت نه محروم پاتې شو خدايزده له کومه ځايه په منډه راغی، گورئ چې هر څه تالا شوي دي هېڅ نه دي پاتې، نو په ژړا فریاد يې وويل.

زه مو هېر شوی يم؟ سره د دې چې زه د هر چا نه زيات ستا د رحم او مهرباني مستحق يم. ندا: د وپش په وخت چېرته وېده وي؟

شاعر: زه تا سره وم، سترگې مې ستا په لور او غوږونه مې ستا ملکوتې آواز ته متوجه وو، زما په بایلو دي او مفتون زړه رحم وکړئ، زه حيران او مبهوت ستا په حضور ولاړ يم هر څه مې هېر وو.

ندا: چاره څه؟ دنيا ووبشل شوه نور څه نشته که ما سره او سې د آسمان دروازي تا ته بېرته دي ستا د گرزېدو او حرکت د پاره هېڅ حدود سرحدونه منع نه دي په ځمکه کې څه کوي؟ ستا د روح د جولان لپاره د آسمانونه پورته فضا تياره ده.

مېنه نه کوم

نه مينېرم ځکه چې مينتوب پرته له لټې او ناپوهۍ او بدمرغۍ څخه بله نتيجه نلري .
نه په پسرلي کې ځان وژنم او نه په مني کې خپل زړه خپه کوم . که گلان وغورېږي او له
کنډو نه سر رانېکاره کړي او يا که مړ او ي شي او په ځمکه ورژېږي ، که لمر پورته
راوځي ، او يا په اورو کې پټ شي زما يې پرې څه ؟

مين تل د آسمان ستاينه کوي او د هغه بڼکليتوب په راز راز ژبو ستايي مگر زما زړه
غواړي چې پر آسمان بريالی شم او په هغه لويه فضا کې آلوته وکړم او بيا له هغه ځايه
دغه نړۍ ته وگورم . ولې به د مرغو په شان په يوه گونښه کې کېنم او د ځان په وير به
بوختېرم ؟

غوره او ښه کار دا دی چې د فدا کاري ، جنډه پورته کړم او د شخړې لپاره ځان چمتو
کړم . بنايي چې زما د کونښن په اثر کې د ظلم ونه له بېخه ووځي . گوندې دغه اميد مې
تر سره شي او کلکې گنډې په خپلو گوتو پراښم .

د ژوندون دوره لنډه ده او مرگ مې انتظاري باسي ، نو بايد داسې يو کار ته ملا وتړم
چې زما نوم تر ابده پوري لوړ او ژوند وساتي .

هو - چيه د چين نامتو شاعر

د ماتما گاندي افکار

د رېښتاوو په عمل کې رېښتنی تسکين دی. صداقت پخپله د صداقت انعام دی. له قيمتو څخه قيمته خېز خرڅوونکي لپاره لکه څنگه چې د هغې نه بل قيمته خيزلاس ته نه راځي، دغه شان، رېښتيا ويونکي به د رېښتيا نه زيات نور څه شي وغواړي؟ رېښتيا چې کوم ځای ته د لمر غونډې گرمي ورکوي، هلته ژوندون هم ختم کوي. هغه انسان چې خپله ژبه په واک کې نشي ساتلی، هغه د حق مدعي نشي کېدی. د رېښتاوو نه وروسته په اصل کې عدم تشدد په دنيا کې تر ټولو لوی طاقت دی. هغه هېڅکله عبث نه ځي. تشدد تش د پاسه کامياب ښکاري. په توره او په خدای باندې اعتقاد لرل دوه متضاد شيونه دي.

که چېرې عدم تشدد يا د محبت مذهب زموږ د ژوندانه مذهب نه وای نو په دې فاني دنيا کې زموږ ژوند مشکل کېدو. ژوند خو په مرگ باندې د ظاهري او پخواني فتح علامه ده.

که چېرې د انسان او د حيوان په منع کې کوم اساسي او لوی فرق شته، نو هغه دا دی چې انسان خپل فرض پېژندلی شي. د تېري او اوس زمانې ښه خلک د خپل توفيق او طاقت په اندازه د ژوند د دغه د پر ضروري فرض روښانه مثالونه وو. په دې کې شک نشته چې په مونږ کې حيوانيت کله کله ظاهرېږي. مگر د دې نه دا نه ثابتېږي چې دا فريضة (عدم تشدد) غلطه ده. د دې نه تش دا ثابتېږي چې دې باندې عمل مشکل کار دی. د توري په ذريعه چې کوم شی حاصلېږي په توره بېرته هم اخیستل کېږي.

د ټاگور له افکارو څخه

زما نغمي

ما په ټول ژوند کې ستا د موندلو کونښن په نغو سره وکړ.

دغه نغمې وې چې زه يې در په دروگرځولم او دغه نغمې وې چې د دوی په مدد ما د خپلې دنيا په تلاش او احساس کې خپل څلور واړه خوا و موندلې.

هغه څه چې کله ما زده کړل هغه دغه نغمې وې چې دوی ماته دا راوښودل.

دوی پټې ليارې راته بېرته کړې. دوی د زړه په افق کې راته ډېر ستوري راوڅېژول دوی ټوله ورځ ماته د مسرت او غم د رازونو په طرف لارښودنه کوله او ما بنام يې د سفر د ختم په وخت کې زه داد کوم محل در شايي ته راوستم؟

د سفر تياري

ماته رخصت راكړې شوي دي. اې ورونو ماته په مخه بڼه، ووايئ. زه تاسو ټولو ته سلام كوم او روانېږم.

دغه دي د دروازو ټولي كنجیگاني در كوم او د خپل مكان، د ټولو آينده دعوو نه ابرا كوم اوس زه له تاسې څخه تش د مهرباني د وروستنيو الفاظو د اورېدو په اميد يم.

مونږ او تاسې ډېره موده همسايه وو لېكن ماته همېشه د هغې نه زيات عوض راوړسېد څومره چې ما وركړل. اوس ورځ تمامه شوه او هغه ډېره چې زما تياره گوټ يې رڼا كاوه مړه شو. د طلب پيغام راغلي دي او اوس زه سفر ته تيار يم.

يوه پوښتنه

د دنيا په دې لوی جشن کې ما ته هم زېری رارسېدلې دی ځکه زه خوشحاله یم. زما سترگو ولیدل. زما غوږونو واورېدل. په دې جشن کې ساز غږول ما ته سپارل شويدي هغه څه چې ما کولی شو ومې کړل.

زه اوس دا پوښتنه کوم چې تر اوسه گوندې هغه وخت ندی راغلی چې زه دننه درشم، ستا صورت وگورم او خپل غلی سلام ستا په حضور کې تقدیم کړم.

وروستی ورځي

زه پوهېږم هغه ورځ به راشي چې د دې دنيا نظاره ما لپاره تمامه شي، او ژوند به زما په سترگو، وروستنی پرده واچوي او غلی به رخصت شي. لیکن ستوری به هماغسې د شپې ځلېږي صبا به هغه شان لمر راخپږي او ساعتونه به د درياب د چپو غوندي د غم او بنادي حساب کوي او موجوده به وهي.

زه چې کوم وخت د خپلو لمخو د دغه انجام فکر کوم. نو د دغه لمخو پرده وشلېږي او زه د مرگ په رڼا کې ستا دنيا او د هغسې بې انتها خزانو ته گورم، د هغې يو ډېر حقير خېز هم بېمثله او د هغې ډېر ذليل ژوند هم بې بها دی.

هغه شپونه چې د هغو بېکاره آرزو ما کوله او هغه شپونه چې ماته ورسېدل هغه ټول پرېږده. ماته يوازې په هغه حقيقي خېزونو قبضه راکړه چې هغه ما تل پرېښي او غورځولي مې دي.

د ژوندون مبارزه

هر کله چې محاربین پرمې ځل د خپل څښتن له ځایه راغلل نو هغوی خپل قوت چېرته پټ کړی وو؟ د هغوی زغري چېرته وې؟ د هغوی وسلې کوم ځای وې؟ هغوی غریب او بېکسه ښکارېدل. کوم وخت چې د خپل بادار له ځایه راوو واته، نو د غشو باران پرې وشو.

هر کله چې د خپل بادار کور ته بیا لاړل نو هغوی خپل قوت چېرته پټ کړ؟ هغوی توري وغورځولې، غشي او لیندی یې کېښودل، صلح د هغو په وچولو کې ځلېده، هغوی د خپل ژوندانه مېوې تر شا پرېښودې څه وخت چې د خپل بادار ځای ته بېرته لاړل.

زما دعا

اي زما خاونده ، زه له تا خخه دا غوارم چي زما له زره خخه دافلاس بنياد وباسه .
ماته دا قوت راكره چي د ژوند د ترخو او خوړو برداشت آسانې سره وكړي شم .
ماته دا قوت راكره چي بي وزي (بي وسي) له زره ونه وباسم او خپل سرد كوم گستاخ
قوت په مخكي تپت نه كړم .
ماته دا قوت راكره چي خپل خان له روزمره رذايلو خخه پورته وساتم .
او ماته دا قوت راكره چي خپل قوت د مينې سره ستا رضا ته وسپارم .

زه شرمېږم

د ملاقات ټاکلې ځای ته د تلو د پاره ما ټوله لياره يوازې قطع کړه.

ليکن دا څوک دی چې په دې چوپي تياره کې ما سره روان دی. زه ورنه د بچ کېدو د پاره لاره پرېږدم خو نه يې شم پرېښودای. هغه په خپل متکبرانه رفتار کې خاوري الوزوي، ځي.

هغه خپل جگ آواز زما د هر يو لفظ سره يو ځای کوي.

اې باداره، دا زما خپل مختصر وجود دی، دی خو نه شرمېږي، ليکن د ده سره ستا دربار ته په رسېدلو زه شرمېږم.

يوه آرزو

هغه سندره چې د هغې د ويلو لپاره زه دلته راغلی وم، بې وينا پاته ده ما خپله ورځ د تارونو په لگولو او جوړولو تېره کړه.

مناسب وخت تر اوسه نه دی راغلی. الفاظ لارښه موزون شوي نه دي تش د آرزو درد په زړه کې شته.

غوټۍ نه دي غوړېدلې، يوازې هوا ساړه اوسپلې کوي، نه ما د هغه صورت وکوت او نه مې د هغه آواز واورېد. ما تش د هغه د ورو قدمونو آواز د هغه سرک څخه اورېدلی دی چې زما د کاله په مخکې دی.

يوه لويه ورځ د فرش په غوړولو تېره شوه، او ډېره تردغه وخته ونه لگېده؛ زه دی کور ته نشم غوښتلی، زه د ده د وصال په آرزو ژوند کوم؛ لېکن دا ساعت تر اوسه نه دی راغلی.

بد بخت خوب

هغه راغی او زما په خوا کې کپناست لپکن زه وپښه نشوم. های، دا خوب خومره بد بخت وو. پیتې دې وي په ما.

هغه راغی، هغه وخت چې شپه تیاره او کراره وه، په لاس کې یې خپل رباب وو. د هغه په نغمو زما خوبونه معمور وو.

افسوس دی چې ولې زما ټولې شپې د غسې خوشې تپریږي. آه، زه ولې د هغه چا د دېدار په تلو سه یم چې د هغه ساه زما په خوب لگېږي او مس کوي یې.

د ودې چم

پرزغوني او پرسوري پتي ځمکې باندې يوه بنفشه ټوکېدلې وه. د دې نارونه کاره وو، او سريې څرېده، ما ويل چې گوندي له کتلو څخه ځان پتوي.

دا يو ډېر دمينې ورځل وو، رنگ يې ځلانده او د خوښي ډک وو. يو د گل ښکلی چتر يې د پتېدلو لپاره درلود. اوس دا غورځکې غورځکې شگوفه ده.

په ډېر ښه رنگ ښکلی شوي وه. او دلته يې ښه ښه بويونه خپرول. تر پټو او گڼو سيورو لاندې ښه ولاړم.

چې دا ښکلی گل وگورم. ده ماته د ودې چم راوښود. په خوږې تواضع سره.

خوشحالي

د خوشحالي ځای په جگو او بنگلو قصرونو او په زرو باندې چرا شوو بنگلو کې نه دی

خوشحالي په ډېرو شتو او دولتونو چاته په لاس نه ورځي.

خوشحالي د تمول د زرنګار جام نوم نه دی.

خوشحالي د هوسايي د باغ د کوم رنگين گل نوم دی.

حقيقي خوشحالي د استغنا، مور سترګي او د خوشحال زېږګي نوم دی او د اشي په دغو شيانو کې پټ او مضمردی.

خوشحالي د خواهشاتو د محدود کيدلو نوم دی، خوشحالي د قناعت او د خپل زړه څخه د حرص د اېستلو نوم دی. زه په خپل حالت ځکه فخر کوم چې زه د حقيقي مسرت خاوند یم د جوش او هيجان څخه لاس واخلم ځکه چې دا شيان اکثر د انسان لپاره مهلک ثابتېږي.

د روغو خلکو سره ناسته ولاړه کوي، او دا ځکه چې روغتيا هم د رنځورتيا غوندې متعدي شې دی په ټولو جواهرو کې لعل ډېر قيمتي شې دی ليکن معدن چې ترڅو پوري صيقل نشي د هغه حقيقي رنگ او جوهر نه معلومېږي بايد مور خپلې خبرې اترې او کارونه هم صيقل کړو او د هغوی حقيقي رنگ او جوهر بنسکاره کړو.

لکه څرنگه چې د علم درياب يو ناپاياو او نامحدوده درياب دی، هم دغه شان د علم د طلب لپاره د لایتناهي زيار او نامحدوده کوښښ په کار دی. د هر انسان لپاره دا خبره

خيالي دنيا

لازمه ده چې خپل ځان د روحاني، مذهبي، جسماني او سلطاني قوانېنو څخه خبر کړي

څه نه څه جسماني او دماغي زيار اېستل او کار کول ډېر بڼه عادت دی. زيار او کونښن د ژوندون معنی او حاصل دی. په دنيا کې لوی واره ټول ژوي د خپل ژوندون د حفاظت او خپل خوراک د حاصلولو لپاره زيار باسي.

لاس ترزني کېناستلو او په بېکارۍ کې هېڅ گټه او خیر نشته، گټه د زيار د باغ مېوه ده او د خپلو متو گټه ډېره خوږه او بڼه ده او هم دا د قدرت حکم او فيصله ده چې څه کار کوي د هغه کار مطابق نتیجه به درکول کېږي او دا پورته مضمون د دې متل توضیح دی چې څه کړي هغه به رېږي.

د مرگ سره محبت

زه د هغه شپې نه خبر نه وم کوم وخت چې اول اول زه د دې زندگي د دروازي څخه تېر شوم.

هغه قوت څه شی وو چې زه يې په دې پراخه رازگاره کې داسې وغورولم لکه په نېمه شپه کې چې په ځنگل کې کومه غوتی وغورېږي.

صبا چې ما رڼا ته وکاته نو دستي مې محسوسه کړه چې زه په دې دنيا کې بېگانه نه يم.

او دا چې يو بې صورته او بې نومه، يو ناقابل الفهم شی زما د مور په جامه کې زه په خپلې غېږ کې واخېستم.

دغه شان د مرگ په حال کې هم، هغه نامعلوم شی هغه شان راڅرگند شي کله څرنگه چې همېشه ما هغه پېژندلی دی. او هر کله چې زه د دې ژوند سره مېنه لرم نو له دې څخه پوهېږم چې دغسې به د مرگ سره هم مېنه وکړم.

هر کله چې مور د خپل بڼي تې نه اولاد جدا کوي نو هغه چپغي وهي، لېکن دستي يې کېن تي ته اچوي او غلی کوي يې.

د خپل لاس څولانه

ای بندي ووايه: هغه څوک دی چې ته يې بندي کړی يې؟

هغه زما بادار دی، بندي وويل: زما خيال وو چې زه په دولت او قوت له هر چا څخه زياتېدی شم. ما په خزانه کې هغه دولت را جمع کړ چې خپل بادشاه ته مې ورکاوه هر کله چې خوب راباندې غالب شو، نوزه د خپل بادار په بستر کې پرېوتم. څه وقت چې وپېښ شوم ومې لېدل چې په خپله خزانه کې بندي يم.

ای بندي ماته ووايه: دا څوک وو چې دا نه ماتېدونکی زنجير يې جوړ کړ.

بندي وويل: هغه زه يم چې دا زنجير مې په ډېر احتياط تيار کړ، زما دا فکر وو چې ناپره قوت به ټوله دنيا مقيده کړي، او يوازې ما به په بې زواله آزادي کې پرېږدي نو په دغه لحاظ ما د شپې او ورځې په زيار سخت اور او د ظالمانه پلکونو وهلو په مدد دا زنجير تيار کړ، کوم وخت چې جوړ شو، او کړی يې په ښه شان سره مضبوطي شوې، نو ومې لېدل چې هغه زنجير زه راگېر کړی يم.

د آزادي جنت

هلته چې زړه نه وپرېږي، او سر نه تپتوي.

هلته چې علم آزاد دی.

هلته چې دنيا د کورگيو په تنگو د پوالونو نه ده ماته او ټوکړې ټوکړې نه ده شوي.

هلته چې الفاظ د رېښتينولي د عمق څخه راوځي.

هلته چې سعي په استقلال سره خپل وزرونه د تکميل لپاره خپروي.

هلته چې د عقل صافه چپنه د بېکاره دودونو په وچ شگلن بيابان کې خپله لاره نه وره کوي.

هلته چې نفس د تل پراخېدونکي تخيل او عمل پسې ځي.

ای څښتنه د آزادي په هغه جنت کې زما ملک بيدار کړه.

عبادت

دا نغمه او سرود، دا ورد او وظيفه پر پرېده دروازه بنده كړه، د خانقاه په يوازي او تياره گوت كې ته د چا پرستش كوي هم سترگې وغړوه، گوره چې ستا خداى تا ته مخ نه دى؟

دى هلته دى چې دهقان په بنجره ځمكه كې قلبه كوي، هلته چې مزدور لوى پېتى به شاه اخېستى وړي يې، دى په گرمۍ او يخنۍ كې د هغوى سره دى.

د خپلو تخيلاتو نه راووځه، دغه گلان او بخورات يو خوا كېږده، څه پروالري كه ستا جامې شلېدلې او خچني وي؟ هغه سره يو ځاى شه، او د زيار او د زحمت د وچولي د خولو سره و هغه ته ودرېږه.

د بناغلي خادم چاپ شوي کتابونه:

- 1 - د کوچنيانو اخلاقي پالنه
- 2 - نوی ژوندون
- 3 - روهي گلونه
- 4 - پښتونلي
- 5 - بايزيد روښان
- 6 - د شريف سرگذشت
- 7 - د مرغلرو امېل
- 8 - مکار الاخلاق (پښتو ترجمه)
- 9 - خيالي دنيا

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**